

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин

Поповченко Андрій Леонідович

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «МІГРАЦІЙНІ ПОТОКИ В КРАЇНАХ ЄС ТА ЇХ ВПЛИВ НА
ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ»

Спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Студента
групи МЕ.мз-11с

А.Л. Поповченко

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна магістерська робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

Керівник: професор, д.е.н.

І.І. Д'яконова

Суми – 2022 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної магістерської роботи на тему
«МІГРАЦІЙНІ ПОТОКИ В КРАЇНАХ ЄС ТА ЇХ ВПЛИВ НА
ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ»

Студента Поповченка Андрія Леонідовича

Основний зміст кваліфікаційної магістерської роботи викладено на 46 сторінках, у тому числі список використаних джерел з 64 найменувань, який розміщено на 8 сторінках. Робота містить 0 таблиць, 6 рисунків, а також додатки.

Ключові слова: МІГРАЦІЯ, МІГРАЦІЙНІ ПОТОКИ, ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ, ТРУДОВА МІГРАЦІЯ, МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ, МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА, МІГРАЦІЙНА КРИЗА, ОБСЯГИ МІГРАЦІЇ, ГЛОБАЛІЗАЦІЯ.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи полягає у дослідженні особливостей міграційних потоків в країнах ЄС та їх вплив на формування трудового потенціалу.

Об'єктом дослідження є міграційні потоки в країнах ЄС та їх вплив на формування трудового потенціалу.

Предметом дослідження є закономірності та зв'язки, що виникають при розвитку міграційних потоків в країнах ЄС та їх вплив на формування трудового потенціалу.

Стандартні методи систематизації та узагальнення потрібні для написання першого розділу роботи, а саме для формування визначення таких понять як трудовий потенціал, міграційні потоки та міжнародна трудова міграція. Методи оцінки факторів для правильно виділення чинників впливу та різної характеристик. Аналітичні методи для оцінки міграційних криз та сучасного стану

міграційних процесів в Європі. Метод порівняння, а також кількісного аналізу для оцінки відмінностей стану міграції між ситуацією в ЄС та Україні. І стандартні для всіх досліджень методи логічного узагальнення, індукція, дедукція, які є важливим для розкриття наукових досліджень.

Дана кваліфікаційна робота магістра виконується на основі наукових робіт різних української та іноземних вчених, а також нормативно-правових актах країн-членів Європейського Союзу та України у сфері міграційних процесів. Також взяті до уваги звіти Міжнародних організацій з міграції, Організації Об'єднаних Націй, Департаменту з економічних та соціальних питань ООН, та інших організацій, інформаційно-аналітичних та статистичних матеріалах, ресурсах мережі Інтернет.

Основний науковий результат роботи полягає у такому:

1) Оцінивши різні підходи до визначення поняття трудових ресурсів, було дане власне, широке та комплексне визначення, що включає в себе різні характеристики. Отже трудовий потенціал – це сукупність населення певної країни чи регіону, що враховує інтегральну оцінку їхніх кількісних та якісних характеристик та можливостей, які вони використовують у процесі трудової діяльності та реалізуються під впливом системи відносин для досягнення спільної поставленої мети. Саме це поняття дає найбільш широке та правильно розуміння, що допоможе нам у подальшому правильно підходити до дослідження процесу міграції та формування міграційних потоків трудового та активного населення з однієї країни до іншої, чи в межах країни, або регіону.

2) Фактори, що впливають на стан міграційних потоків, діляться на дві категорії, а саме економічні та неекономічні. До економічних факторів відносять заробітну плату, кар'єрне зростання, можливість ефективно використовувати свої знання та навички, нерівномірність економічного розвитку різних країн світу. Некономічні фактори включають в себе політико-правові, релігійні, етнічні,

екологічні, освітньо-культурні та психологічні фактори. Але в більшій мірі вони є другорядними.

3) Міжнародна трудова міграція повинна розглядатися як до системний соціально-демографічний процес з економічними аспектами, що включає в себе добровільне переміщення робочої сили на постійне, або тимчасове проживання. Міграція сприяє перерозподілу населення, і в основному, працездатного, що в подальшому впливає на динаміку соціальної структури населення, розвиток соціально-економічних відносин.

4) З кожним роком все більший відсоток людей обирає міграцію, як гарний спосіб розвитку кар'єри, пошуку нових можливостей для дітей та сім'ї, а також збереження життя. Тому відбулася європейська міграційна криза. Вона стала комплексною проблемою, і сформувалася в результаті напливу великої кількості нелегальних мігрантів. Забезпечення стабільності світового порядку та безпеки допоможе зберегти фінансові ресурси.

5) І попри всі директиви, плани та міжурядові договори все одно існує проблема безпрецедентного зростання масштабів імміграції, особливо нелегальної. Тому Європейському Союзу треба приділити максимальну увагу забезпеченні безпеки та регулювання міграційних потоків та процесу їх адаптації до нових реалій життя. Також з огляду на ситуацію в Україні, можливо ЄС доведеться проводити період дії тимчасового захисту, або розробити механізм який дозволить повертатися українцям до країн ЄС, навіть після відмови від тимчасового захисту заради повернення на батьківщину.

6) Безперечним позитивним аспектом буде і спрощення оформлення всіх документів та проходження всіх процедур, що дасть можливість мігрантам та біженцям якомога швидше влаштувати своє життя на новому місці, інтегруватися в соціум, навчатися, чи працювати та скоріше відмовитися від соціальних виплат. Основне, усі ці зусилля з реформування міграційної політики

мають розроблятися на довгострокову перспективу, а також ставити права людини, на перше місце, у той же час ЄС повинен керуватися принципами ефективності розвитку та захисту біженців.

7) Незважаючи на війну, економічну нестабільність український уряд уже зараз розглядає варіанти, як повертати українців на батьківщину. Адже як зазначають європейські урядовці, то за період літа 2022 року до України повернулось майже 3 мільйони громад. Українські біженці, які на даний момент залишаються в Європі обирають роботу та заробляють на своє життя, та не живуть за рахунок соціальних виплат, як біженці з інших країн.

8) Експертів прогнозують швидку відбудову для України та потім постійне зростання показників соціально-економічного життя, що дасть можливість розраховувати на повернення українських біженців, які на даний момент вирішили не повертатися до України, протягом 5-10 років після закінчення війни. Адже в Україні буде прекрасна можливість для відновлення якісного життя через соціально-економічний розвиток.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2022 рік

Рік захисту роботи – 2022 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ
(спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»)

Студента 2 курсу, групи МЕ.мз-11с

Поповченка Андрія Леонідовича

1. Тема роботи «Міграційні потоки в країнах ЄС та їх вплив на формування трудового потенціалу регіону» затверджена наказом по університету від «10» листопада 2022 року № 1057-VI.
2. Термін подання студентом закінченої роботи «14» грудня 2022 року
3. Мета кваліфікаційної магістерської роботи полягає у дослідженні особливостей міграційних потоків в країнах ЄС та їх вплив на формування трудового потенціалу.
4. Об'єктом дослідження є міграційні потоки в країнах ЄС та їх вплив на формування трудового потенціалу.
5. Предметом дослідження є закономірності та зв'язки, що виникають при розвитку міграційних потоків в країнах ЄС та їх вплив на формування трудового потенціалу.
6. Кваліфікаційна робота виконується на основі наукових статей та інших публікацій вітчизняних та іноземних вчених у спеціалізованих та фахових журналах, інформаційно-аналітичних та статистичних матеріалах, нормативно-правових актів різних країн світу щодо міграційної політики, звітів Міжнародної організації з міграції за останні роки та річних звітів Департаменту по економічних та соціальних питаннях ООН, інших організацій, ресурсах мережі Інтернет.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної магістерської роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ ТА ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ. – «19» жовтня 2022 року.

У розділі 1 потрібно розглянути сутність та характеристику поняття трудового потенціалу, визначити сутність поняття міграційні потоки та дослідити фактори їх

формування, дослідити теоретичні засади формування поняття міжнародної трудової міграції.

Розділ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ В КРАЇНАХ ЄС. – «19» листопада 2022 року.

У розділі 2 потрібно проаналізувати тенденції формування міжнародної трудової міграції, розглянути особливості міграційної кризи в Європі, її причина та її вплив на світовий ринок праці. Дослідити особливості міграційних процесів, та їх регулювання в країнах ЄС.

Розділ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ. – «10» грудня 2022 року.

У розділі 3 слід проаналізувати регулювання міграційних потоків та запропонувати удосконалення їх регулювання в ЄС та Україні. Особливу увагу звернути на удосконалення міграційної політики України в умовах глобалізації.

8. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Д'яконова І.І., д.е.н., професор		
2	Д'яконова І.І., д.е.н., професор		
3	Д'яконова І.І., д.е.н., професор		

9. Дата видачі завдання: «22» вересня 2022 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ ТА ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ	12
1.1. Сутність поняття «трудоий потенціал», його характеристика	12
1.2. Сутність поняття «міграційні потоки» та фактори їх формування	17
1.3. Теоретичні засади формування поняття міжнародної трудової міграції	21
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ В КРАЇНАХ ЄС	25
2.1. Тенденції формування міжнародної трудової міграції	25
2.2. Міграційна криза Європи.....	33
2.3. Особливості міграційних процесів та їх регулювання в країнах ЄС.....	39
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	44
3.1. Удосконалення регулювання міграційних потоків в ЄС та України	44
3.2. Удосконалення міграційної політики України в умовах глобалізації.....	48
ВИСНОВКИ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ	63

ВСТУП

Глобальний світ ставить перед країнами багато складних питань, які потребують вирішення. Серед них міграційні процеси. Адже міграція притаманна людству ще з часів великого переселення народів, і розвиток суспільства залежить від руху робочої сили між країнами. Потоки мігрантів, біженців та інших переміщених осіб вимагають тісної співпраці між урядами країн, що дасть можливість забезпечити гідний рівень життя для всіх.

Держави мають приймати до уваги той факт, що міграція - це в більшій мірі позитивне явище, що забезпечує розвиток громад, а також допомагає закрити потреб в робочій силі, змушує громадян не втрачати свої позиції через конкуренцію. Але потрібно вміло використовувати всі наявні ресурси та забезпечувати свої потреби в інвестиціях, працівниках, і не забувати що завдяки правильно прямому та непрямому регулюванню можна стримувати небажані потоки біженців, адже від них існує ризик того, що вони не будуть працювати, а лише жити за рахунок соціальних виплат від держави, або міжнародних організацій

Цю тематику досліджували багато українських та іноземних вчених-дослідників, серед них В.Мороз, Є.Рябий, Г.Пуліна, О.Кравець, В.Онікієнко та В.Гриньова досліджували трудові ресурси різних регіонів. Серед українців міграційні потоки та їх регулювання вивчали М.Продан, О.Чернега, Ю.Яковенко, М.Саракуца, С.Пілюк, В.Андрейко, Р.Стаканов, С.Січко, Д.Волоско, В.Петюх, Т.Кізима, В.Онищук, С.Трубич, В.Будкін, Л.Малиновська, Н.Гладчак, Я.Лісун. Зарубіжні вчені, такі як О.Гуліна, У.Дадауш, П.Вейл, Г.Абель, Дж.Рейшер, К.Гуан, Н.Бьорд, А.Валкарсель, К.Таколі, Д.Окалі іа Т.Зубішвілі.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи полягає у дослідженні особливостей міграційних потоків в країнах ЄС та їх вплив на формування трудового потенціалу. А об'єктом дослідження є міграційні потоки в країнах ЄС та їх вплив на формування трудового потенціалу. Предметом дослідження є закономірності та зв'язки, що виникають при розвитку міграційних потоків в країнах ЄС та їх вплив на формування трудового потенціалу.

Для якісного виконання магістерської кваліфікаційної роботи потрібно виконати наступні завдання:

- розглянути сутність та характеристику поняття «трудоий потенціал»;
- визначити сутність поняття «міграційні потоки»;
- дослідити фактори формування міграційних потоків;
- дослідити теоретичні засади формування поняття міжнародної трудової міграції;
- проаналізувати тенденції формування міжнародної трудової міграції;
- розглянути особливості міграційної кризи в Європі, її причини;
- дослідити вплив міграційних криз на світовий ринок праці;
- вивчити особливості міграційних процесів, та їх регулювання в країнах ЄС;
- проаналізувати регулювання міграційних потоків;
- запропонувати удосконалення регулювання міграції в ЄС та Україні;
- звернути особливу увагу на вдосконалення міграційної політики України в умовах глобалізації.

Щоб виконати поставлені завдання у процесі роботи над магістерською кваліфікаційною роботою використовувалися різні наукові методи дослідження.

Стандартні методи систематизації та узагальнення потрібні для написання першого розділу роботи, а саме для формування визначення таких понять як трудовий потенціал, міграційні потоки та міжнародна трудова міграція. Методи

оцінки факторів для правильно виділення чинників впливу та різної характеристик. Аналітичні методи для оцінки міграційних криз та сучасного стану міграційних процесів в Європі. Метод порівняння, а також кількісного аналізу для оцінки відмінностей стану міграції між ситуацією в ЄС та Україні. І стандартні для всіх досліджень методи логічного узагальнення, індукція, дедукція, які є важливим для розкриття наукових досліджень.

Дана кваліфікаційна робота магістра виконується на основі наукових робіт різних української та іноземних вчених, а також нормативно-правових актах країн-членів Європейського Союзу та України у сфері міграційних процесів. Також взяті до уваги звіти Міжнародних організацій з міграції, Організації Об'єднаних Націй, Департаменту з економічних та соціальних питань ООН, та інших організацій, інформаційно-аналітичних та статистичних матеріалах, ресурсах мережі Інтернет.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ ТА ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

1.1. Сутність поняття «трудовий потенціал», його характеристика

Питання міграційних процесів є досить складним та широким, і підходити до його розгляду слід з аналізу більш простих понять, їх особливостей та характеристик. Оскільки, міграція — це переміщення людей в межах країни чи за її межі на певний проміжок часу, або на постійне місце проживання. Тому вона чітко пов'язана з поняттям трудового потенціалу, що охоплює працездатне населення. Слід зазначити, що існує багато тверджень щодо трудового потенціалу, тому щоб прийти до єдиного визначення нам треба розглянути визначення від різних вітчизняних та іноземних вчених та дослідників.

Трудовий потенціал слугує основою для економічного розвитку, особливо за ефективного його використання. Якщо звернутись до визначення, яке дає нам українське законодавство, то згідно з Указом президента України «Про Основні напрями розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 року» [1] — «трудовий потенціал — це сукупна чисельність громадян працездатного віку, які за певних ознак (стан здоров'я, психофізіологічні особливості, освітній, фаховий та інтелектуальний рівні, соціально-етнічний менталітет) здатні та мають намір провадити трудову діяльність». Безперечно, дане визначення не дає нам повне розуміння терміну, адже він є багатограним та потребує розгляду з різних аспектів.

В. Мороз у своїй статті [2] розглядає трудовий потенціал як систему виробничих відносин між окремими суб'єктами (а саме індивідами, колективами підприємств та державою) щодо відтворення та використання працездатної

частини населення. Звісно це визначення є максимально однобоким, та розкриває даний термін лише з боку класичної економічної теорії.

Оскільки однобокий погляд не дозволяє повноцінно зрозуміти суть поняття трудовий потенціал різні вчені вдосконалювали його, та створювали власні визначення. Для прикладу Є. Рябий, Г. Пуліна та О. Кавецький [3] розглядали це поняття як сукупність кількісних та якісних характеристик наявних ресурсів робочої сили та її резервів, що є у розпорядженні суспільства на певний етап розвитку виробничих відносин. Також багато вчених, а серед них і В. Онікієнко [4] додають важливе уточнення до твердження, а саме що трудовим потенціалом країни може бути сукупність працездатного населення, яке має відповідну професійно-кваліфікаційну підготовку для участі на ринку праці. Адже лише правильно навчені люди можуть забезпечувати високу ефективність на ринку праці та сприятимуть економічному зростанню. Звісно, освіченість населення є не єдиним компонентом розвитку трудового потенціалу. До цих компонентів можна віднести стан здоров'я, професіоналізм, мотивація, наявність вільного часу.

Продовжуючи аналіз праць вітчизняних вчених, слід звернутись до монографії «Управління кадровим потенціалом підприємства», авторства В.Гриньової та Г.Писаревської [5], у якій вони характеризують трудовий потенціал як трудові ресурси (людей) з їх використаними та невикористаними можливостями під час трудового процесу.

У своїй праці І.Стец [6] робить узагальнення різних досліджень трудового потенціалу та дає власне визначення трудового потенціалу. Він зазначає, що його можна охарактеризувати як «сукупність вроджених, сформованих і нагромаджених сил, здібностей, властивостей, якостей для трудової діяльності з виробництва життєвих благ, що задовольняють потреби суспільства». Також у цій праці, як і багатьох інших, описана структура трудового потенціалу, а саме до нього входять соціальна, психофізіологічна, інтелектуальна, виробничо-

кваліфікаційна складові. Схоже визначення дає і Н. Мігай [7], адже він зазначає, що трудовий потенціал є виробничими відносинами з приводжу відтворення всіх вищеперерахованих якостей населення. А також він розрізняє поняття потенціалу регіону та конкретної людини, адже перший не має обмежень щодо розвитку та зростання, у той же час трудовий потенціал людини є обмеженим через час, навички та інші особливості.

Також вчені підходять до розгляду питання трудового потенціалу з боку інтегральної оцінки різних якісних та кількісних показників населення. До якісних показників відносять: стан здоров'я (психофізіологічна здатність), моральний та культурний рівень, освіта, професійно-кваліфікаційний рівень, мобільність та міграція [8;9]. А до кількісних показників відносять чисельність працездатного населення, рівень безробіття, рівень народжуваності та смертності, статеву-вікову структуру населення.

Оскільки трудовий потенціал також простіше розглядати на різних рівнях, то нам слід звернутися до рівневої структуризації, яку пропонували багато українських вчених, але ми візьмемо за основу структуру запропоновану Я.Лісун [10], а саме поділ на мегарівень, макрорівень, мезорівень та мікрорівень. Отже мегарівень характеризує міжнародний трудовий потенціал, тобто населення всього світу та різних континентів, це найвищий рівень та дає змогу оцінити загальну ситуація на світовому рівні. Але в цьому дослідженні найбільшу увагу ми будемо приділяти дослідженню макрорівня, тобто рівень певних країн. Цей рівень є найбільш цікавим з боку дослідження міграції та формування руху міграційних потоків. А мезорівень характеризує трудовий потенціал певного регіону країни, а саме наявні трудові можливості, кількість працездатного населення беручи до уваги професійно-освітній рівень економічно активного населення. Якщо ж говорити про мікрорівень, то він буде характеризувати лише рівень підприємства, і що не є у спектрі наших інтересів у цьому дослідженні.

У результаті такої структуризації трудового потенціалу, можна відійти від розуміння цього поняття суто з боку доступних ресурсів, а перевести у поняття можливостей та як, основи для соціально-економічного розвитку регіону, країни чи світу. У результаті, під час взаємодії потенціалу підприємств, суспільство отримує інтегральний показник трудового потенціалу, що дає синергію, а саме додаткові можливості при співпраці, розкритті прихованих можливостей за рахунок високого динамізму, інтенсивного зростання кількості потенційних працівників та їх різних характеристик. Такі події можна перенести і на об'єднання потенціалів регіонів та країн.

Ми вже розглянули підходи різних вчених до визначення поняття трудового потенціалу, а тепер слід звернути увагу на його характеристики. Н. Гладчак [11] у своїй статті зазначає, що досить важливим аспектом є якість трудового потенціалу, а саме рівень освіти населення, адже працівники з вищою освітою є більш кваліфікованими та можуть виконувати складніші завдання, та бути більш ефективними приносячи додатковий прибуток; у той же час люди із середньою спеціальною чи професійно-технічною освітою також займають свою нішу, і можуть бути корисними в тій чи іншій галузі економіки; а загальна освіта є мінімальним та базовим рівнем освіти.

Також потенціал можна характеризувати за статтю та віком, адже молоді люди мають більшу можливість до самовдосконалення та розвитку навичок та вмінь. Вони є більш ефективними на ринку праці, і саме вони є рушійною силою, що рухає економіку вперед. У той же час населення похилого віку зазвичай діє навпаки, вони гальмують розвиток трудового потенціалу.

Іншою характеристикою населення є рівень інтелекту, адже це дозволяє зробити прогнози, щодо того на скільки людина може ефективного використовувати свої вміння для досягнення максимально ефективних результатів праці та через те, що він дає змогу оцінити активність працівників, їх бажання до

до опанування нових спеціальностей та впровадження інноваційної діяльності. Також не слід забувати про психічний стан людей, адже це характеризує їх стабільність у відношенні до різних проблемних ситуацій, показує витривалість та ліміт їх можливостей. Іншою схожою характеристикою є фізичні та фізіологічні можливості, адже вони є основою для активної трудової діяльності та забезпеченні виконання поставлених задач, а також забезпечують понад нормові години праці.

Л. Масловська [12] виділяє такі характерні риси, як здатність до акумулювання та об'єднання сил, накопичення, систематичний розвиток, комплексність та змінність. Оскільки об'єднання можливих ресурсів, та те як позитивно воно впливає на трудовий потенціал ми розглянули вище, то зараз слід зацентувати увагу на інших аспектах. Якщо говорити про накопичення, то оскільки всі процеси формування, розподілу та відтворення відбуваються безперервно, то суспільство накопичує можливості, які можна використовувати для досягнення загального благополуччя та розвитку галузей економіки. Системний розвиток вимагає від нас оцінки потенціалу за допомогою багатьох категорій, як якісних так і кількісних, щоб описати всі аспекти і не втратити під час цього якийсь внутрішній зміст.

Однією з найважливіших характеристик є змінність, оскільки трудовий потенціал трансформується під впливом якісних та кількісних параметрів. Це може сприяти як позитивним так і негативним змінам у контролюючі ці зміни можна отримати якісь додаткові можливості для забезпечення розвитку соціально-економічного життя населення регіону, країни чи навіть світу.

Підсумовуючи все вище зазначене та оцінивши різні підходи до визначення поняття трудових ресурсів, ми можемо створити власне, широке та комплексне визначення, що включатиме в себе різні характеристики. Отже трудовий потенціал – це сукупність населення певної країни чи регіону, що враховує інтегральну оцінку їхніх кількісних та якісних характеристик та можливостей, які вони

використовують у процесі трудової діяльності та реалізуються під впливом системи відносин для досягнення спільної поставленої мети. Саме це поняття дає найбільш широке та правильно розуміння, що допоможе нам у подальшому правильно підходити до дослідження процесу міграції та формування міграційних потоків трудового та активного населення з однієї країни до іншої, чи в межах країни, або регіону.

1.2. Сутність поняття «міграційні потоки» та фактори їх формування

Наступним етапом нашого дослідження є детальний розбір підходів до визначення сутності міграційних потоків. Оскільки міграція є складним та багатогранним процесом, і для її аналізу потрібно розглядати кількість мігрантів та міграційні потоки.

Міграційні потоки — кількість мігрантів, які перетинають кордон протягом певного періоду часу з метою встановлення місця проживання [13]. Усі міжнародні міграційні потоки є занадто нестабільними, саме тому їх важко передбачити. У той же час серед них є і такі що передбачити легше, адже вони регулюються певними правилами, нормами та законодавчими актами.

Оскільки міграційні процеси розглядають через два різних аспекти, а саме через кількість мігрантів та міграційні потоки, то їх оцінка є дуже важливою. Адже в ідеалі, якщо була б доступна та узгоджена інформація про ці потоки, а також про обсяги міграції – це б дозволило зрозуміти, як міграційні потоки можуть вплинути на характеристики населення в усьому світі, а також які групи найбільше сприяють цим змінам. Для правильної оцінки міжнародних потоків важливо знати ймовірність розвитку ситуації, коли мігранти залишаються в новій

країни на постійні місце проживання, чи це лише сезонна, або трудова міграція на обмежений період часу. Ця інформація також дає розуміння, чи виникне у них бажання взяти із собою родину. Не слід забувати тут і про важливість оцінки трудового потенціалу тієї чи іншої групи мігрантів, та як вони можуть вплинути на загальний ринок праці.

Усі країни проводять перепис населення, що допомагає відслідковувати всі варіанти переміщення населення в межах країни, чи за її межами. Більшість країн світу проводять перепис в середньому раз на десять років, деякі також можуть проводити їх частіше, наприклад, 5 років. Під час цього перепису, також ставиться запитання щодо країни походження громадян. У результаті цього перепису можна з'ясувати яка кількість людей була народжена за кордоном, і вона вимірюється майже в усіх переписах населення, і цей показник розкриває чистий кумулятивний ефект імміграції та еміграції [14]. Звісно, інформація про цей ефект є важливою для оцінки довгострокових наслідків міграції, але вони рідко включаються в дослідження через великі інтервали між датами перепису, а також вони зосереджені на іммігрантах, але важко прослідкувати за долею емігрантів з тієї чи іншої країни.

Також оцінки цих аспектів стали можливими завдяки розвитку сучасних технологій, можливості контролю переміщення людей через кордон завдяки прикордонним службам. Але дані прикордонної служби не завжди є фінальним пунктом призначення мігрантів.

Міграційні потоки фіксують кількість людей, які переміщуються протягом певного періоду часу. І потім ці дані використовуються задля вивчення факторів, які спонукають людей до міграції, або навпаки стримують від міграції. Міграційні потоки також необхідні для оцінки внеску міграції в демографічні зміни по відношенню до природного приросту населення, і для розуміння політики,

спрямованої на регулювання міжнародної міграції, і подальшої розробки будь-яких удосконалень цієї політики.

Далі розглянемо види міграційних потоків, адже їх особливості дають додаткове розуміння факторів впливу на них. То ж найбільш популярним та найбільш поширеним за чисельністю видом міграційних потоків є трудова міграція. Адже 74 % від усіх мігрантів являються особами працездатного віку, і це дає можливість оцінити загальні обсяги міграційних потоків в 190 млн осіб [15]. Також є люди, які переїжджають задля навчання, відрядження чи через інші сімейні обставини. Також одним із мотивів може бути воз'єднання сім'ї, повернення на батьківщину предків чи якісь інші аспекти. Досить важко передбачити міграційні потоки пов'язані з кризовими ситуаціями, що спричиняють вимушені та можливі нелегальні переміщення. У світі трапляються надзвичайні ситуації, природні катаклізми, аварії, терористичні атаки, збройні конфлікти та війни. Самі їх найважче передбачити, оцінити та спланувати реакцію від урядів країн та їх швидку адаптацію щодо надання захисту та притулку потребуючим.

Легше всього оцінити масштаби трудової та сімейної міграції, особливо в межах зони вільної мобільності (для прикладу зони Європейського Союзу), але потребує чіткого розуміння факторів стимулювання та притягнення, а також індивідуальної поведінки. Передбачення цих потоків особливо корисно для підтримки та інтеграції на державному та регіональному рівнях [16].

Розглянемо детально фактори формування міжнародних міграційних потоків. Досить популярним є фокус міграції в країни з вищим ВВП, для прикладу сильний географічний фокус у межах країн ЄС з нових держав-членів, спрямованої до країн ЄС-15[17]. Також існує такий цікавий фактор, як ефект колоніальних зв'язків у певних країнах, адже вони марять переїздом з колонії до метрополії, адже вважають це правильним етапом їх кар'єрного зростання. Також

існують міжнародні міграційні потоки між країнами зі схожими релігіями, тоді люди швидше проходять процес адаптації та більш охоче змінюють місце проживання.

Іншим важливим фактором є наявність стандартизованих параметрів освіти, що дозволяє батькам обирати найкращу країну для освіти дітей [18]. Розвиток технологій, торгівлі, транспорту та різних комунікаційних технологій також є певною мірою стимулами формування міграційних потоків.

В. Будкін [19] зазначає, що основними причинами, які зумовлюють міжнародну міграцію робочої сили, є незадовільний рівень соціально-економічних умов життя населення в країнах з якої люди хочуть емігрувати, адже якщо рівень заробітної плати низький, а також високий рівень безробіття. У той же час у країнах імміграції має бути стабільно високий рівень заробітної платні та рівень технічної забезпеченості праці та інших умов задля можливості якомога найкращої реалізації можливостей. Наступними факторами є відсутність природніх катаклізмів та високий рівень охорони навколишнього середовища. Політичні причини, війна, відсутність переслідувань дають можливість людям залишатися в таких країнах заради своєї безпеки.

Якщо робити висновки, щодо факторів, що мають здатність впливати на стан міграційних потоків, то їх можна поділити на дві категорії, а саме економічні та неекономічні. До економічних факторів відносять заробітну плату, можливість просування по службі (кар'єрне зростання), можливість ефективно використовувати свої знання та навички. Особливим фактором є нерівномірність економічного розвитку різних країн світу, що є визначальним для багатьох людей, адже люди мотивовані переїжджати з менш розвинутих країн до більш розвинених країн світу. Якщо на національному ринку праці високий рівень безробіття, та існує яскраво виражений дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили, що викликає додатково напругу в суспільстві. Некономічні фактори включають в

себе політико-правові, релігійні, етнічні, екологічні, освітньо-культурні та психологічні фактори. Але в більшій мірі вони є другорядними.

1.3. Теоретичні засади формування поняття міжнародної трудової міграції

Більшість міграційних процесів пов'язана саме з рухом робочої сили, то розгляд поняття трудової міграції є основним для нашого дослідження. Люди з різних країн прагнуть отримати максимум від своєї праці та забезпечити максимально комфортний рівень життя для себе та своєї родини. Також саморозвиток може забезпечуватися за рахунок більшої заробітної плати, саме тому люди з легкістю змінюють країну проживання.

Визначення поняття трудової міграції дає С. Трубич [20], зазначаючи, що це рух осіб зі зміни місця проживання, що виникло в результаті впливу погіршення економічної ситуації. Досить часто люди їздять закордон заради праці, щоб потім надсилати гроші для гроші сім'ї, або просто заради накопичення заощаджень, щоб у майбутньому використовувати їх для життя в країні походження. Також слід зазначити, що з роками люди звикають до країни, яку вони вважали лише місцем роботи та починають будувати життя там. Тоді відсувається остаточний процес їх міграції, і вони стають експатами. Ще одним видом схожої міграції є навчальна міграція, вона є досить поширеною у світі та стосується молодого населення, адже саме студенти можуть легко змінювати країни, швидко проходити акліматизацію та звикають до нового життя. Після закінчення навчання вони не хочуть повертатися до своїх країн та прагнуть залишитися у високорозвинених країнах та спричиняють так званий «відтік мізків», а саме міграцію інтелектуальної частини населення, яке могло б забезпечити розвиток економіки їх країни-походження. Також до таких мігрантів можна віднести наукових співробітників, вчених,

аспірантів, та інших співробітників науково-дослідних інститутів та університетів. Вони найчастіше переїжджають завдяки грантам, або контрактам з іншими університетами, і в більшості випадків це є короткостроковою міграцією, від декількох місяців до 2 років. Також згідно з більшістю умов договорів, вони змушені повертатися до своїх країн.

Також у межах міжнародної трудової міграції слід розглянути міграцію працівників міжнародних (транснаціональних) корпорацій та організацій. Адже у процесі кар'єрного зростання вони пропонують переїзд до країни, де знаходиться головний офіс компанії чи певного регіону. Безперечно, такий вид міграції є також дуже поширеним, і в світі навіть існують певні центри, які приймають таких мігрантів, в основному це Нью-Йорк (США), Лондон (Сполучене Королівство), Франкфурт-на-Майні (Німеччина). Міграція також характерна і для інвесторів, адже багато країн пропонують своє громадянство в обмін на інвестиції в країні, в підприємства, бізнес чи нерухомість.

Якщо підходити з теоретичного боку, то ті країни з яких мігрують люди, то це в основному країни, що розвиваються. У результаті вони виступають так званими донорами робочої сили. І хоча деякі вчені [21] вважають, що це може зменшити ефект та шок від кризових явищ та подій в економіці, допомагають зменшити рівень безробіття.

В. Петюх [22] зазначає, що міжнародна трудова міграція є формою руху відносно надлишкового працездатного населення, перерозподілу трудового потенціалу з однієї країни чи регіону в іншу. Останніми роками активно зростає попит на мігрантів, через старіння населення, так званого «Старого світу», адже більшість населення розвинених країн є досить страми, тобто в свою чергу вони вже не можуть забезпечити економічне зростання, та галузі економіки потребують нових людей, які вони можуть залучити до вирішення цієї проблеми.

Безперечно, міграція робочої сили може допомогти згладити нерівномірний розподіл доходів населення різних країн світу. У результаті такого перерозподілу доходів зберігається соціальна стабільність держав, у яких є проблеми з безробіттям. Це можна оцінити зробивши, аналіз обсягів грошових переказів. За останнє десятиліття темп приросту обсягу грошових переказів перевищив приріст обсягу приватного капіталу і офіційно наданої міжнародної допомоги [23]. Отже відбувається взаємовигідний обмін, одні держави отримують збільшення грошових потоків, а інші закривають свої демографічні проблеми.

Залежно від терміну переміщення міжнародна трудова міграція поділяється на постійну, тимчасову, сезонну та маятникову. Короткострокова міграція — процес переміщення осіб на певний період часу, а саме від 3 до 12 місяців. Сезонна міграція, що має на меті поліпшення умов життя лише на певний сезон, чи на період відпочинку, візитів до друзів чи родичів, в питаннях ведення бізнесу, лікування або релігійного паломництва [23]. Маятникова міграція характеризується постійними щоденними переміщеннями населення з одного місця на інше. А довгострокова міграція є явищем, яке включає в себе переміщення осіб на постійне місце проживання в іншу країну заради пошуку найкращого життя для себе та своїх близьких, а також можливості отримати більш прибуток чи інші покращення соціально-економічного життя.

Якщо оцінювати вигоду від міграції, то найбільше її отримує сам мігрант, адже отримують вищу заробітну плату, покращують рівень свого життя, забезпечують свої бажання. Також від цього виграють підприємці та компанії, що наймають на роботу цих мігрантів. Досить часто рівень заробітної плати мігрантів може бути нижчим ніж зазвичай, а також вони не потребують багатьох додаткових виплат.

Міжнародна трудова міграція є двигуном розвитку та інтеграції регіонів у світі, завдяки економічній активності. Сучасний економічний розвиток

неможливий без інтеграції матеріальних та людських ресурсів, капіталу, технологічної бази, а також збільшення обсягу ринку між групами країн [25].

Найбільше негативних наслідків може бути у приймаючої країни, через проблеми пов'язаних із забезпечення соціального захисту іммігрантів, допомоги в пошуку роботи для них, також може відбуватися відплив коштів за кордон у вигляді переказів для сімей мігрантів, а у разі їх повернення додому країна може втратити висококваліфікованих спеціалістів. Ну і не слід забувати про нелегальних мігрантів, адже їх проблема є максимально великою у межах високорозвинених країн та цілого світу.

Підсумовуючи все вище зазначено, слід уніфікувати визначення міжнародної трудової міграції, і до нього можна підійти як до системного соціально-демографічного процесу з економічними аспектами, що включає в себе добровільне переміщення населення (робочої сили) на постійне, або тимчасове проживання. Міграція сприяє перерозподілу населення, і в основному саме працездатного (трудова ресурсів), що в подальшому впливає на динаміку соціальної структури населення, розвиток соціально-економічних відносин.

2. ДОСЛІДЖЕННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ В КРАЇНАХ ЄС

2.1. Тенденції формування міжнародної трудової міграції

Сучасний світ є максимально відкритим для розвитку процесів об'єднання, що характеризується таким поняттям як глобалізація. Адже після закінчення Другої світової війни уряди більшості країн світу зрозуміли, що їхня сила в єдності та намагались зміцнити зв'язки між державами. З роками глобалізація збільшила міжнародні потоки товарів, послуг, факторів виробництва, а також різних технологій. Останній етап глобалізації почався у кінці 80-х років 20 століття. У результаті даного процесу світ трансформувався, а темпи зростання міжнародної торгівлі почали значно перевищувати темпи зростання виробництва.

Глобалізація торкнулась і руху капіталу, що стало поштовхом для лібералізації міжнародного руху капіталу, та потоку інвестицій в різні країни та регіони. У той же час глобалізаційні процеси відкривають можливості для мігрантів, адже вони можуть з легкістю змінювати країни проживання. Більшість сучасних мігрантів виїжджають з країн, що розвиваються, до розвинутих країн заради забезпечення собі кращого соціально-економічного життя.

Глобалізаційні процеси характеризуються встановленням міцних економічних, інформаційних, політичних та культурних зв'язків між державами та регіонами. А міжнародна трудова міграція, зумовлена нерівномірністю розвитку світового господарства та різним ступенем залучення до процесів модернізації та глобалізації.

Давайте детально розглянемо процес глобалізації виробництва та поширення інформаційно-комп'ютерних технологій. Безперечно цей процес призводить до певної уніфікації попиту роботодавців. Такий попит на певну

кваліфіковану робочу силу у подальшому переростає у певний фактор спонукання до міграційних процесів, адже в першу чергу підприємцям треба кваліфікований, освічений та старанний працівник, в незалежності від країни-походження. Глобалізація формує основні тенденції впливу на міграційну ситуацію, а саме сприяє безпрецедентному розширенню масштабів процесу міжнародної міграції, змінює міграційні потоки у більш якісний бік (мігрують більш освічені та кваліфіковані люди), також все більше жінок мають доступ до можливостей світу (фемінізація трудової міграції), міграція у деяких країнах трансформується в організований бізнес (часто незаконний), що в результаті призводить до зростання нелегальної міграції [26].

Також міжнародна трудова міграція формується в результаті переміщення виробництва в країни з відносно дешевою роботою силою, а також існує поняття міжнародних курортів для туристів у багатьох країнах світу, які потребують працівників з різних країн світу з різним соціально-культурним бекграундом. Незважаючи на те, що заробітна плата та умови не гарантують високий рівень доходу [26]. Молодь завдяки міграційним процесам може пізнати наш прекрасний глобальний світ, адже вони можуть навчатись закордоном, за допомогою різних інформаційних ресурсів навіть роботу. Останніми роками взагалі став популярним фріланс, коли робота взагалі не залежить від офісу і працівники можуть обирати ту країну, в якій їм буде найзручніше (зазвичай це країни з постійним теплим кліматом).

Прямі іноземні інвестиції у країни, що розвиваються частково можуть стримувати розвиток міграційних процесів, адже тоді населення країни має доступ до більших можливостей працевлаштування та забезпечення гідного соціально-економічного рівня життя. Такі інвестиції спрямовані в основному на східно-європейські країни, балканські країни, Азію, та країни Центральної Америки, у меншій мірі до африканських країн.

Якщо розглядати сучасні тенденції розвитку міжнародної трудової міграції, то слід зауважити, що у світі давно формується взаємозалежність між країнами, особливо між високорозвиненими (промислово) та країнами, що розвиваються. Це стає взаємовигідним обміном, адже розвинені країни надають робочі місця, що в свою чергу надають додаткові можливості для заробітку та задоволення своїх потреб. Країни, що розвиваються постачають робочу силу на світовий ринок праці. Звісно на потоки міжнародної трудової міграції впливають такі фактори, як нерівномірний розвиток економіки в розвинених країнах останні роки, також у світові кризи та потрясіння змінюють звичне функціонування світової економіки. Безліч країн посилюють імміграційний контроль в країнах, але в той же час у світі з'являється багато конфліктів, які призводять до формування нових потоків вимушеної міграції (біженців).

Підсумовуючи, все вище сказане до основних тенденцій формування міжнародної трудової міграції належать:

- розвиток міграційних процесів та їх поширення практично по території цілої планети;
- найбільш популярний напрям трудової міграції – із країн, що розвиваються та країн із перехідними економіками в розвинуті країни, менш поширений напрям – рух між розвинутими країнами;
- останніми роками набула більшого розвитку маятникова міграції між країнами, що мають перехідні економіки;
- розвиток інтелектуальної міграції робочої сили, а саме студентів (так звана «молода міграція»), наукових працівників університетів та інших установ;
- збільшення обсягів нелегальної міграції [23].

Згідно зі звітом Організації Об'єднаних Націй щодо міграції у світі [28], у 2020 році у світі було близько 280,60 мільйонів міжнародних мігрантів, що рівноцінно 3,6 відсотків від населення світу. Якщо проаналізувати показники

міграції від 1970 року та до сьогодні відсоток мігрантів у світі виріс від 2,3 відсотків від населення до 3,6 відсотків. У 2020 році кількість мігрантів була більша приблизно на 196 мільйонів, а ніж 50 років тому, у 1970 році (84 мільйони), тобто втричі більша, а у порівнянні з 2000 роком більша у 1,6 рази (рис. 2.1). Тому можна зробити висновок, що більшість населення світу залишається на території своєї батьківщини, і це в більшій мірі є нормою. Але це не означає, що їм не притаманна міграція взагалі, адже вони можуть легко мігрувати у межах країни, або використовувати маятникову, або сезонну міграцію.

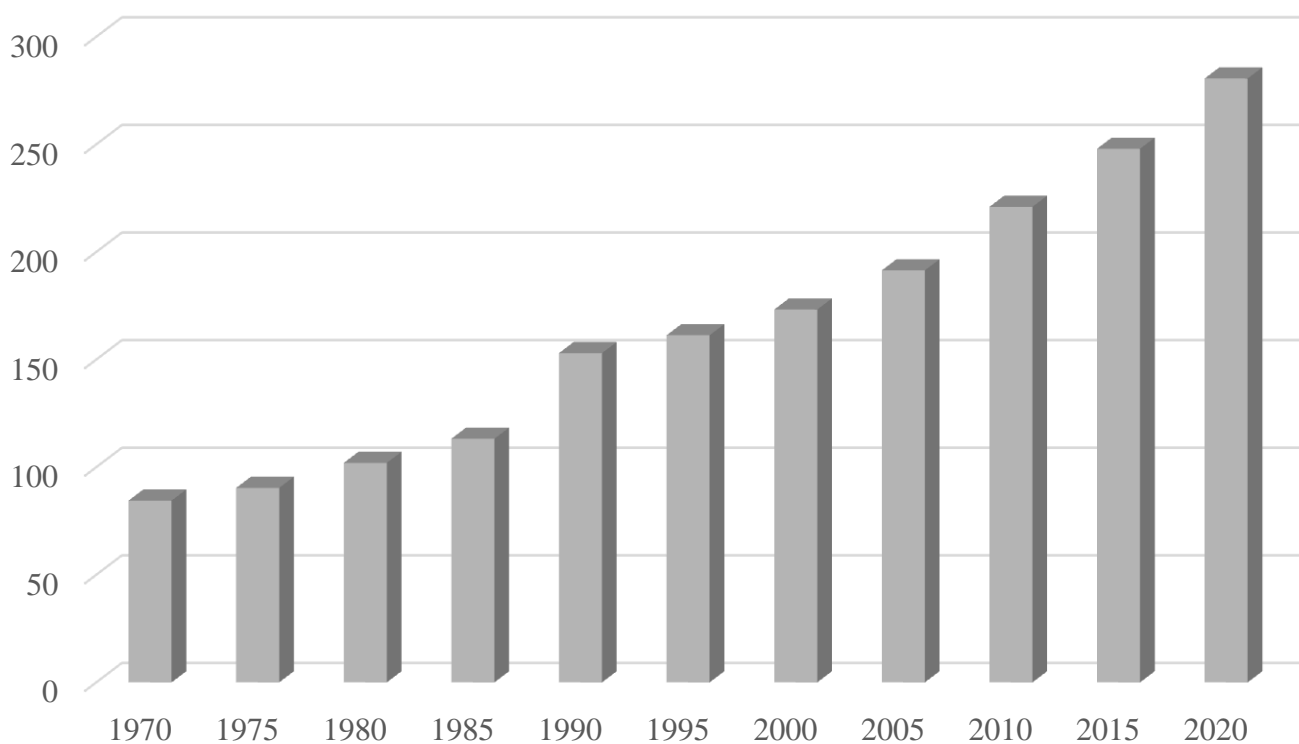

Рисунок 2.1 — Кількість міжнародних мігрантів у період з 1970 до 2020 років
(побудовано автором на основі звіту ООН [28])

Пандемія COVID-19 призвела до впровадження обмежень на подорожі до багатьох країн і це стало певним випробуванням для відкритості світу до глобалізаційних процесів. Певна кількість країн припинила будь-який в'їзд іноземних громадян, а деякі - повністю закрили кордони, щоб припинити рух усіх

людей, у тому числі власних громадян. Також вони запроваджували карантинні заходи, у вигляді самоізоляції на період від 10 до 14 днів, відразу після прибуття. У результаті це призупинило процеси міграції через закриті авіасполучення та створило додаткові перешкоди. За оцінками фахівців з міграції пандемія COVID-19 могла скоротити загальну кількість мігрантів більше ніж на 2 мільйони [28]. Адже переважна більшість людей мігрує за кордон через роботу, навчання чи сім'ю, при цьому це відбувається без фундаментальних труднощів. Також існують і трагічні причини, такі як війна чи природні катаклізми, збройні конфлікти. Біженці потребують складають зовсім не великий відсоток від всіх мігрантів, але потребують найбільшого захисту та підтримки.

Давайте розглянемо структуру міжнародних мігрантів у розрізі географічної структури. Якщо розглянути країни з яких люди мігрують то, у першу п'ятірку входять Індія (18 мільйонів мігрантів), Мексика (12 мільйонів), Російська Федерація (11 мільйонів), Китай (10 мільйонів), Сирія (8 мільйонів). Ці країни мають або досить сильний політичний та інший тиск на громадян, або не враховують їх права, тому люди обирають міграцію. Також досить часто люди покидають такі країни як Бангладеш, Пакистан, Україна, Філіппіни, Афганістан, Венесуела, Польща, Сполучене Королівство, Індонезія, Казахстан, Палестина, Румунія, Німеччина, М'янма та Єгипет [28].

Згідно зі світом ООН про міграцію [28], якщо розглядати пункти призначення мігрантів, то Європа приймає найбільшу кількість мігрантів, а саме 31 % від їх загальної кількості. В Європі мігранти обирають такі країни, як Німеччина, Великобританія, Франція, Іспанія, Італія та Україна. У Північній Америці (США та Канаді) проживає близько 60 мільйонів міжнародних мігрантів, а саме 21 % від всіх мігрантів. Також серед популярних країн для міграції є Саудівська Аравія, Об'єднані арабські Емірати, Австралія, Туреччина, Індія, Казахстан, Тайланд, Малайзія, Йорданія, Пакистан та Кувейт.

Через таку узгоджену географічну структуру міграційних процесів ми можемо легко визначити, так звані міграційні коридори. Одним із найпопулярніших є коридор «Мексика-США», там він майже у два рази перевищує потік мігрантів із інших коридорів (має 11 мільйонів мігрантів). Також популярним є шлях із Сирії в Туреччину, адже ці країни досить схожі у своїй культурі, а також є сусідами, тому сирійці-біженці часто шукають кращого життя та безпеки в Туреччині через десятирічну громадянську війну в Сирійській Арабській Республіці.

У той же час індуси обирають для міграції Об'єднані Арабські Емірати та Сполучені Штати Америки, адже це прекрасний шанс для них почати кар'єру у розвиненій країні, та забезпечити собі краще життя. А до Індії приїжджають мігранти з Бангладеш.

Інші два коридори, які працювали до 2022 року – це коридор «Російська Федерація - Україна» та «Україна – Російська Федерація». Адже країни активно обмінювались мігрантами, а саме близько 3 мільйонів людей російського походження мігрували в Україну, і також кількість українців мігрувала до РФ. Але після початку війни вони були зруйновані. Та більшість росіян обрало для міграції Грузію, Казахстан, Таджикистан та Туреччину. Туди вони мігрують заради втечі від мобілізації, що проводиться у Росії, а також щоб уникнути впливу санкцій. А також майже не функціонує популярний міграційний коридор «Казахстан - Росія», адже казахи не хочуть переїжджати до країни-агресора та жити в умовах санкцій, та постійного тиску.

Міжнародні трудові мігранти складають 4,9 відсотка від світової робочої сили [29]. Що є незначним показником доля світу, але у різних регіонах даний показник відрізняється, для прикладу в Азії трудові мігранти складають близько 42 %. Слід зазначити, що серед міжнародних трудових мігрантів 58,5 % чоловіків і 41,5 % — жінки (рис. 2.2). Жінки також стикаються зі значними економічними та

соціальними перешкодами, гендерною дискримінацією, також можна припустити що у більшості випадків жінки мігрують як супроводжуючі члени сім'ї.

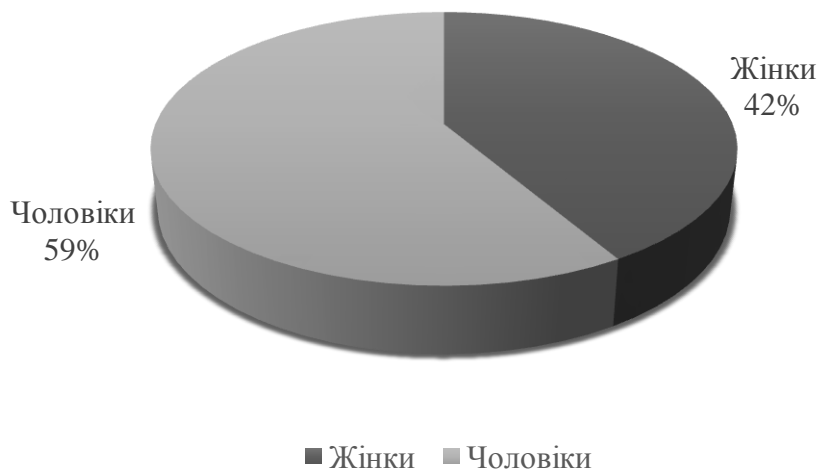

Рисунок 2.2 — Глобальний розподіл міжнародних мігрантів за статтю, 2019 рік

Якщо розглядати вікову структуру мігрантів, то у більшості (87 %) це дорослі люди у віці від 25 до 64 років, частка молоді (віком 15–24 роки) складає 10 %, а працівники старшого віку (більше 65 років) – 3 % (рис. 2.3) [29]. Так складається через кращу здатністю дорослих адаптуватись та приймати ризиковані рішення.

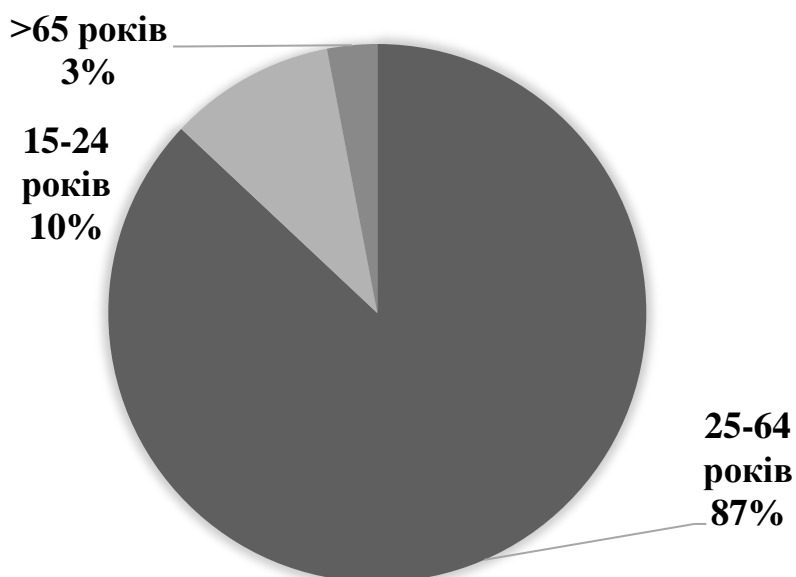

Рисунок 2.3 — Розподіл міжнародних мігрантів за віковою структурою, 2019 рік

У 2019 році близько 67 % (114 мільйонів людей) від всіх трудових мігрантів проживали в країнах з високим рівнем доходу, а 29 % (49 мільйонів) - у країнах із середнім рівнем доходу, 4 % (6 мільйонів) проживали в країнах із низьким рівнем доходу (рис. 2.4) [28].

- країни з високим рівнем доходу
- країни із середнім рівнем доходу
- країни з низьким рівнем доходу

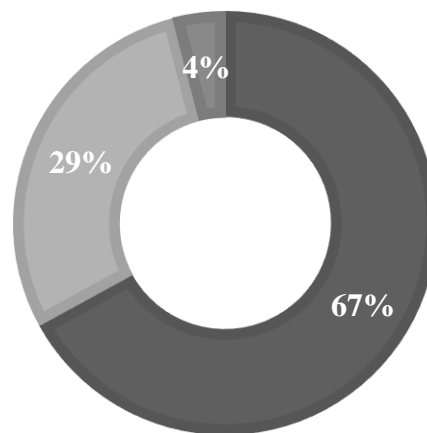

Рисунок 2.4 — Глобальний розподіл міжнародних мігрантів за країнами, 2019 рік

Усі вище зазначені показники дають нам розуміння на скільки багатограним є процес трудової міграції, та скільки аспектів та факторів впливають на міграцію, вибір країни. З кожним роком все більший відсоток людей обирає міграцію, як гарний спосіб розвитку кар'єри, пошуку нових можливостей для дітей та сім'ї. А також не слід забувати, про тих людей, які змушені робити такий вибір, щоб просто зберегти життя. Детальніше це буде розглянуто у наступному підпункті.

2.2. Міграційна криза Європи

Останні роки у світі відбувається багато негативних подій, які в деякій мірі можна назвати кризовими через те, що вони руйнують життя мільйонів людей. Для прикладу природні катаклізми, буревії, торнадо, потопи та цунамі руйнують місця проживання людей, тому люди змушені мігрувати в інші місця та будувати там нове життя. Також воєнні конфлікти та війни є приводом для руху великих мас населення у більш безпечні країни.

Станом на кінець 2020 року в усьому світі було загалом 26,5 мільйона біженців [28]. На 2021 загальна кількість біженців була найвищою за всю історію спостережень, а саме 27,1 мільйонів людей [30], але після початку війни Росії проти України було спричинено нову кризу міграції, адже мільйони українців заради збереження свого життя та життя своїх дітей були змушені покинути власну домівку та шукати захисту в різних країнах Європи та світу. Найбільше біженців прихистили країни-сусіди такі як Польща та Чехія. На кінець жовтня 2022 року українських біженців в Європі нараховувалось близько 7,8 мільйонів, а серед них зареєстровані у програмі тимчасового захисту, або схожих національних схемах захисту – 4,7 мільйонів [31].

Також у Європі перебувають біженці з таких країн: Сирійська Арабська Республіка, Афганістан, Південний Судан, М'янма, Демократична Республіка Конго, Сомалі, Судан, Центральноафриканська Республіка, Еритрея та Бурунді[28].

Для кращого розуміння сучасної кризової ситуації нас слід приділити увагу дослідженню міграційної кризи 2015-2016 років. Міграційна криза, або як її ще називають кризою з міграційними вимірами, — раптова критична ситуація

спричинена переміщенням населення в межах або за межі країни, що створює серйозні проблеми з управлінням міграційними потоками в довгостроковій перспективі [32].

В. Андрейко у своєму дослідженні [33] дає власне визначення європейської міграційної кризи, як негативного соціального явища на території Європи, яке було спричинене зовнішніми та внутрішніми політико-економічними факторами, що призвело критичного збільшення кількості мігрантів та потребує негайного реагування.

До 2015-2016 років Європа ще не відчувала такого масштабу міграції (рис. 2.5), особливо нелегальної, яка зазвичай викликає гостре занепокоєння в економічно-розвинених країнах. У 2015 році було зафіксовано 1,8 мільйона нелегальних перетинів кордону з ЄС, що на 546 відсотків більше, ніж у 2014 році [34]. Все це активно почало розвиватись через довго триваючий конфлікт у Сирійській Арабській Республіці, а у 2015 після введення російських військ почалися активні обстріли цивільної інфраструктури та житла, що призвело до такої безпрецедентної кількості біженців. Також нестабільність ситуації в Афганістані зробило країну основним джерелом біженців протягом понад 40 років.

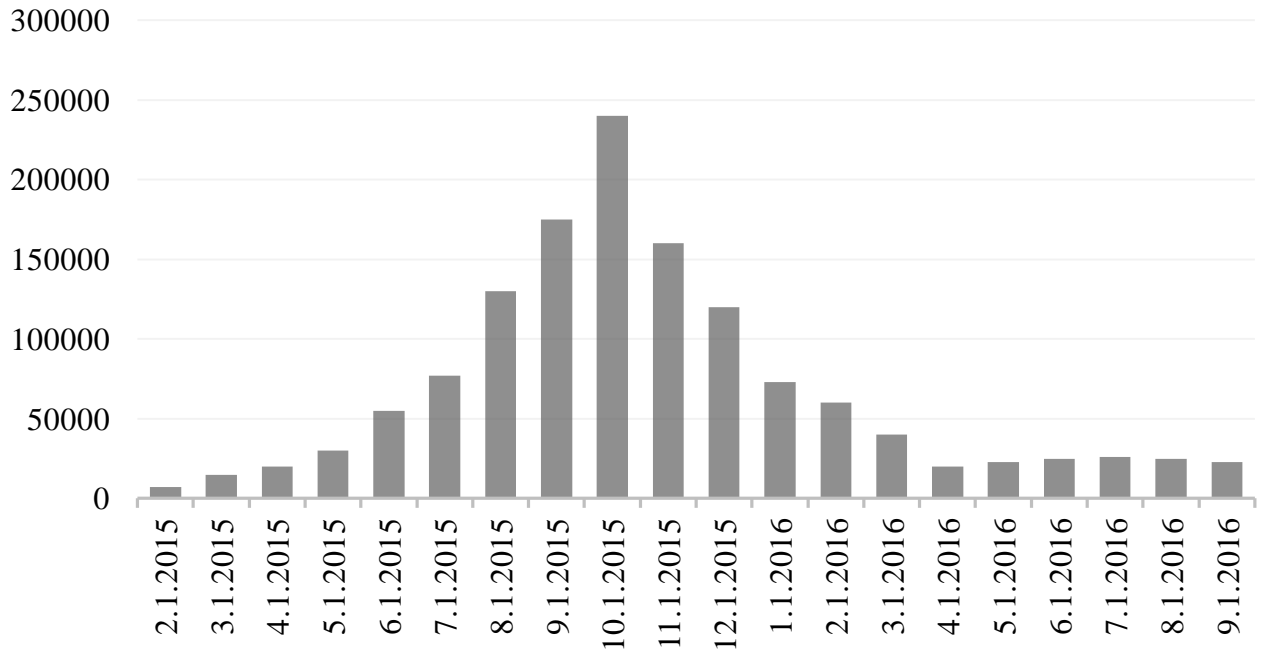

Рисунок 2.5 — Кількість мігрантів, які прибули до ЄС через Середземне море

Туреччина була найбільшою приймаючою країною у світі, маючи понад 3,6 мільйона біженців, переважно сирійців [28]. Далі ці біженці переміщувалися до Європейського Союзу, як легальними так і не легальними способами. Тому перед країнами ЄС постав важкий вибір способу регулювання цієї кризи, тому більшість просто прийшли до відновлення жорсткішого контролю на кордоні до країн Шенгенської угоди. Але такий план дій не зменшив потік мігрантів. А лютому 2016 року країни-члени ЄС почали закривати свої кордони, у відповідь на очікувану угоду з Туреччиною. Це був міжурядовий план спільних дій ЄС і Туреччини («one in - one out» набув чинності в березні 2016 року) [35]. Цей План дій відображав домовленості між Європейським Союзом та Турецькою Республікою щодо посилення співпраці щодо підтримки сирійців, які перебувають під тимчасовим захистом, і управління міграцією в рамках скоординованих зусиль для вирішення кризи, спричиненої ситуацією в Сирії.

У 2016 році кількість мігрантів зростає на 18 % порівняно з 2015 роком, адже мігранти та біженці з країн Північної Африки створили власний коридор [36]. У Греції спостерігалось зниження загальної кількості прибулих на 79 %, що стало

результатом відновлення стандартних шенгенських кордонів у березні 2016 року та закрило можливість пропускати біженців через транзитні країни, а також результатом угоди між Європейським Союзом і Туреччиною в березні 2016 року про повернення мігрантів і шукачів притулку до Туреччини.

Тому потреба в екстреній підтримці в Греції зникла вже у 2017 році. Там були створені офіційні та неофіційні табори для біженців. Попередня реєстрація прибулих відбувається в Центрах прийому та ідентифікації на островах Лесбос, Хіос, Самос, Лерос і Кос [36]. Завдяки додатковому фінансуванню Греція перестала бути транзитом для мігрантів, а прийняла їх на постійній основі. Схожа ситуація була і в Хорватії та Словенії через те, що транзит через Угорщину був закритий ще у 2015 році, а біженці легко діставались до цих країн через Сербію.

У 2015 році Німеччина відкрила свої двері для сирійських біженців, незалежно від того, в якій країні ЄС вони отримали притулок раніше. У вересні 2015 року щотижня прибувало до 60 тисяч осіб, а уже в січні 2016 року - 21 тисяча [36]. З огляду на ситуацію обмежитись однією угодою з Туреччиною не можна було обійтись, тому було створено інші регламенти та директиви. У вересні 2016 року було погоджено положення про створення нової Європейська прикордонна та берегова охорона (EBCG), яка стала посиленням Frontex. А також було створено станом на березень 2016 року 11 гарячих точок (6 в Італії та 5 у Греції) із загальною місткістю на 7540 людей [37]. Також Єврокомісією було запропоноване Положення про загальний документ ЄС про повернення, тому уже у жовтні 2016 було затверджено Європейський проїзний документ для повернення нелегально перебуваючих громадян третіх країн [38].

Основними шляхами вирішення ситуації було усунення першопричин міграції сирійців, їх підтримка (тимчасовий захист в Туреччині та співпраця з запобігання потокам нелегальної міграції до ЄС) [35]. Слід зазначити і те, що основною причиною цієї кризи і всіх наступних була нездатність міжнародної

спільноти проявити сили та вирішити конфлікти, насильство та порушення прав людини в країнах. Адже навіть до 2022 немає міжнародних політичних рамок врегулювання конфлікту в Сирії чи Іраку, а Афганістан все ще далекий від будь-якої стабільності, незважаючи на роки міжнародного втручання.

Але через певну бездіяльність світ отримав дві нові міграційні кризи в Європі. І їх спрчини дві країни – Білорусь та Росія. Адже починаючи з червня 2021 року тисячі біженців з Іраку, Сирії, Афганістану та африканських країн завдяки спрощеним міграційного регулювання дістались до Білорусі. Уже з території Білорусі вони намагалися нелегально потрапити до Польщі та Литви, які є члена ЄС. Також цій кризі передувало погіршення відносин між Європейським Союзом та Білоруссю, здебільшого через диктаторську владу О. Лукашенка та супутні з цим широкі санкції. А також цей крок був приводом відволікти ЄС та цілий світ від накопичення Росією військ на кордонах Україною. Тому і було створено цей штучний «наплив» мігрантів. У відповідь на такі дії білоруської влади країни ЄС побудували високі загородження, посилили прикордонне патрулювання та оголосили надзвичайний стан у прикордонних районах.

Литва ще у серпні 2021 Литва внесла зміни до своїх законів, згідно з якими всі люди, які в'їжджають на територію, можуть бути автоматично повернуті на кордон без розгляду заяви про міжнародний захист, а Польський уряд направив на кордон 15 тисяч військових, щоб запобігти несанкціонованому в'їзду до Польщі, і в жовтні 2021 затвердив ідентичне з Литвою рішення [39]. Щонайменше 24 людини загинули під час спроб перетину кордону з Білорусі до ЄС у 2021 та на початку 2022 року [40].

До 2021 року Україна приймала біженців попри іноді складну ситуацію в країні. А після 24 лютого 2022 року українці самі були змушені тікати від війни. Нинішня криза в Україні спричинила найбільший приплив біженців до країн ОЕСР з часів Другої світової війни.

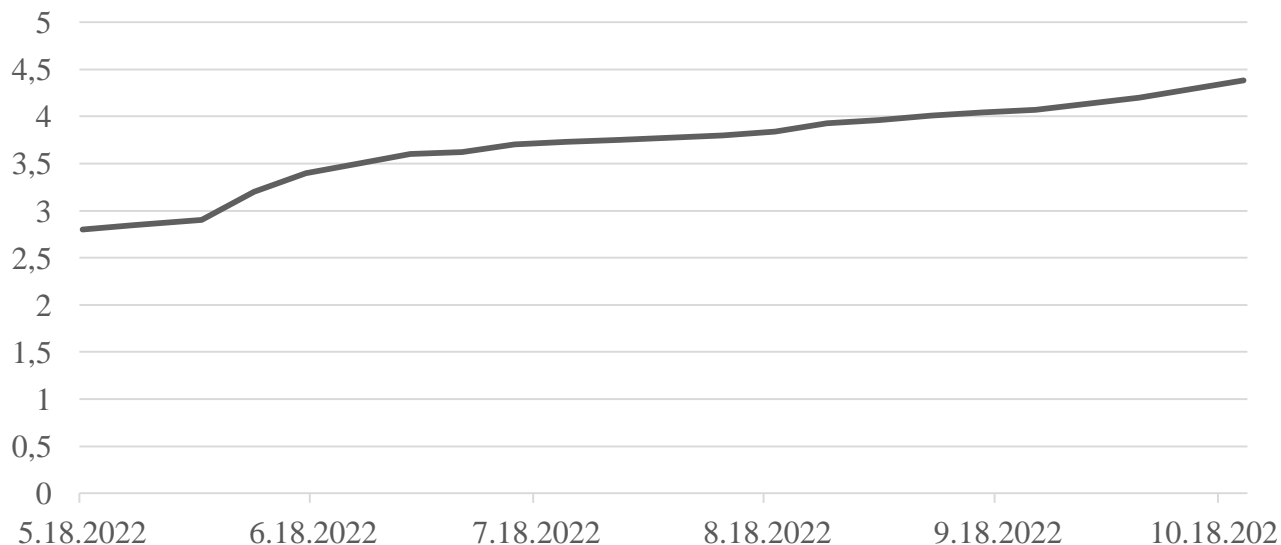

Рисунок 2.6 — Кількість зареєстрованих біженців з України в ЄС, млн.

У березні 2022 року ООН підрахувала, що кількість дітей біженців досягла показника в два мільйони [41]. За даними ЮНІСЕФ, понад 50 % тих, хто тікає з України, – діти. Ця надзвичайна кількість створює проблеми з надання їм навчальних послуг, а також вони можуть страждати від травм, спричинених війною.

Згідно з офіційними даними УВКБ ООН, через сім місяців після російського вторгнення в Україну загальна кількість біженців досягла 12,6 мільйонів [42]. По деяких підрахунках Німеччина надає захист майже мільйону біженців. Також важливу допомогу надають Польща, яка прийняла майже 2 мільйони, та Чехія. Але також не відомо скільки людей примусово виїжджають до Росії. ООН оцінює цей показник у близько 2,5 мільйонів, а російські офіційні російські джерела, такі як МНС, називають цифру у 4 мільйони [42]. Також таке примусове переміщення людей можна розглядати як депортацію, але також слід враховувати, серед цих людей і є люди, які були під впливом російської пропаганди та підтримують злочинні дії Російської Федерації. Також безпрецедентним є той факт, що близько 5,7 мільйонів українців повернулися до України, адже збройні сили звільнили

багато територій, і люди можуть повернутись до своїх домівок, і відчувати себе у відносній безпеці. У той же час українці повертаються через неможливість вести нормальне життя закордоном, адже потребують життя в повній сім'ї навіть попри небезпеку від російських ракет.

Отже, підсумовуючи все вищезазначене європейська міграційна криза є комплексною проблемою, і формується вона в результаті напливу великої кількості мігрантів, які іноді використовують нелегальні способи перетину кордону, і паралельно привозять товар контрабандою. Безперечно для забезпечення всіх цих мігрантів треба вільні фінансові ресурси, яких не так багато у країнах ЄС, а також для біженців може бути відсутня можливість отримувати високу зарплатню, отримати освіту належного рівня через незнання мови. Тому щоб не доводити ситуації до криз, треба забезпечувати мир та безпеку в цілому світі.

2.3. Особливості регулювання міграційних процесів в країнах ЄС

Усі міграційні процеси потребують особливого регулювання, щоб не виникало кризових ситуацій та забезпечувалася безпека як для постійних громадян ЄС так і для мігрантів. Також потреба у наявності міграційної політики пояснюється тим, що європейський напрямок є дуже популярним для мігрантів та біженців з різних країн уже декілька століть. У попередніх розділах ми вже розглянули мотиви мігрантів, і основними із них є різниця в економічному розвитку та можливостях між різними країнами. Тому більшість норм є уніфікованими, та вся міжнародна міграційна політика передусім здійснюється через Організацію Об'єднаних Націй, Міжнародну організацію праці та Міжнародну Організацію з міграції. В ЄС такі політику впроваджує Європейська

Рада, Європейська комісія, Рада Європейського Союзу та Європейський парламент.

Першою міжнародною угодою, яка була схвалена главами урядів держав Європейського Союзу був Маастрихтський договір (підписаний 7 лютого 1992 р. і набув чинності 1 листопада 1993 р.) [43]. По суті, цей договір заснував ЄС, і у ньому було закріплено основні права громадян ЄС та інші правові аспекти. У 1997 році був підписаний Амстердамський договір [44], який оновлював положення Маастрихтського договору щодо Шенгенської зони, створення простору свободи та безпеки, зміцнення спільної політики безпеки. Лісабонський договір [45], був прийнятий у 2007 році, найбільш кардинальні зміни стосувалися механізмів голосування та міграційних процесів. А саме згідно до Лісабонського договору імміграційна політика повинна регулюватися принципом солідарності та справедливого розподілу відповідальності, включаючи її фінансові наслідки, між державами-членами. Ці три договори встановлюють право ЄС створення умов, що регулюють в'їзд і законне проживання в державі-члені, в тому числі з метою возз'єднання сім'ї, та для громадян третіх країн. Оскільки дані договори не передбачають гармонізацію національних політик у цій сфері, то самі держави-члени залишають за собою право визначати обсяги прийому людей, які мігрують до ЄС та перебувають у пошуку роботи.

У 2011 році Європейською Комісією був ухвалений «Глобальний підхід до міграції та мобільності» (GAMM) [46] він почав повністю регулювати основу для відносин ЄС із третіми країнами у сфері міграції та права мігрантів. Цей Підхід до міграції регулює процеси звичайної імміграції та мобільності, нелегальної імміграції та торгівлі людьми, міжнародний захист та політику надання притулку біженців, оцінці впливу міграції та мобільності на розвиток Європейського Союзу.

У грудні 2014 році закінчилась дія Стокгольмської програми для зони свободи, безпеки та правосуддя (AFSJ), яка була прийнята в грудні 2009 року [47].

Тому ще в березні 2014 року Єврокомісія виклала заміни цього документу під назвою «Відкрита та безпечна Європа: як це зробити». У результаті було розроблено керівні принципи, а не програму. Ці керівні принципи діяли в період з 2014 до 2020 року і наголошують на необхідності прийняття цілісного підходу до міграції, надання захисту тим, хто його потребує та боротьби з нелегальною міграцією.

Через кризу міграції в Європі та постійний потік біженців у травні 2015 року Європейська Комісія опублікувала Європейський порядок денний з питань міграції [47], він пропонував негайні заходи для подолання кризи, а уже у 2016 році Комісія опублікувала свої рекомендації щодо легальної міграції, а також щодо надання притулку. Згідно з цим документом відбувався перегляд Директиви про синю картку, залучення інноваційних підприємців до ЄС, розробка ефективної моделі легальної імміграції в ЄС.

У 2020 році мав бути затверджений новий план типу, «Відкрита та безпечна Європа: як це зробити», з розробленими новими стратегічними орієнтирами, але засідання було відкладено через спалах коронавірусу.

У травні 2021 року Європейський парламент закликав створити більше можливостей для легальної міграції працівників [48], а також сприяти циркулярній міграції, закрити питання нестачі робочої сили в ЄС та боротися з «відтоком мізків». А уже 15 вересня 2021 року Парламент підтвердив угоду, досягнуту з Радою, згідно з якою було затверджені нові правила більш гнучкого отримання роботи в ЄС, і для цього достатньо чинного трудового контракту або зобов'язуючої шестимісячної пропозиції про роботу, також був знижений поріг мінімальної заробітної плати для права на отримання Блакитної картки.

Розглянемо більш детально директиви, які керують діяльністю пов'язаною з міграцією. У 2014 році була прийнята Директива про внутрішньо корпоративні переміщення [49], адже через глобалізацію бізнесу, багато працівників та

керівників транснаціональних компаній змушені тимчасово переміщуватися в інші підрозділи компанії в інших країнах. Ця директива встановлює умови, за яких негромадяни ЄС можуть в'їжджати та працювати в ЄС.

Директива ЄС про студентів і дослідників була прийнята в травні 2016 року [50], вона передбачає пом'якшені правила для дозволу на роботу, проживання та мобільності в межах ЄС, а також забезпечує потенційно довший термін дії посвідок на проживання. Для прикладу, науковці отримують переваги від покращеної мобільності для проведення своїх досліджень по всьому ЄС, адже якщо вони мають дозвіл на проживання в якості дослідника в одній країні ЄС, можуть продовжувати свій дослідницький проект в іншій країні ЄС протягом 180 днів без подальшої імміграційної обробки, з продовженням цього періоду до 360 днів.

Директива про Блакитну карту [51] встановлює умови в'їзду та проживання в ЄС для висококваліфікованих громадян країн, які не входять до ЄС. Ця загальноєвропейська система прийому спрямована на залучення та утримання висококваліфікованих працівників, особливо в секторах, які стикаються з нестачею кваліфікації. Ця блакитна картка зміцнює позицію ЄС як найкращого глобального місця для висококваліфікованих працівників із гнучкістю, мобільністю та можливостями возз'єднання родин.

Директива про тимчасовий захист [52] є винятковим заходом для надання негайного та тимчасового захисту у випадку масового притоку вимушених мігрантів з країн, що не входять до ЄС. Вона застосовується лише, коли Рада ЄС, за пропозицією Єврокомісії, вирішує, що існує масовий приплив мігрантів та коли є ризик того, що стандартна система не витримає. Ця директива була прийнята після конфліктів у колишній Югославії, а вперше запроваджена Радою у відповідь на війну Росії проти України у 2022 році. Згідно з цією директивою [52] мігранти отримують з тимчасовим захистом також дозвіл на проживання на весь термін

захисту (який може тривати від одного року до трьох років), гарантії доступу до роботи, житла, соціального забезпечення, медичної допомоги, страхування, освіти, та можливості возз'єднання сімей за певних обставин, доступу до банківських послуг.

Усе це регулювання створене для того щоб забезпечити правильне та якісне функціонування системи контролю за потоками мігрантів. Оскільки після 2016 року недопущення міграційної кризи є однією із основних цілей Європейської комісії. І попри всі директиви, плани та міжурядові договори все одно існує проблема безпрецедентного зростання масштабів імміграції, особливо нелегальної. Саме вона охоплює сферу національної безпеки, а також особистої безпеки громадян та простих жителів країн Європейського Союзу. Адже досить часто мігранти створюють ізольовані іммігрантські етнічні общини та не бажають інтегруватися в нове суспільство. А нелегали призводять до зростання організованої злочинності. Тому Європейському Союзу треба приділити максимальну увагу забезпеченні безпеки та регулювання міграційних потоків та процесу їх адаптації до нових реалій життя. Також з огляду на ситуацію в Україні, можливо ЄС доведеться проводити період дії тимчасового захисту, або розробити механізм який дозволить повертатися українцям до країн ЄС, навіть після відмови від тимчасового захисту заради повернення на батьківщину. Адже ситуація в Україні є нестабільною через обстріли Росією інфраструктури та відсутності електроенергії, водо- та теплопостачання. Тому ті хто повернулись влітку додому у більш-менш безпечні місця зараз знаходяться в дуже скрутних умовах.

3. УДОСКОНАЛЕННЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Удосконалення регулювання міграційних потоків в ЄС та Україні

Регулювання міграційних процесів в Європейському Союзі ми розглянули у попередньому розділі та прийшли до висновку, що найбільшою проблемою є регулювання нелегальних потоків мігрантів та біженців, які в свою чергу сприяють дестабілізації суспільства, контрабанді та створенню організованої злочинності.

Для зрівняння міграційних потоків досить часто використовується повернення мігрантів та їх реадмісія, що це є законними методами завдяки угодам між країнами. Реадмісія – це один із видів документально закріплених, взаємних зобов'язань держав, про прийняття назад власних громадян, чи громадян третіх країн, якщо вони незаконно прибули на територію першої країни [53]. І останніми роками саме підписання таких угод є важливим для Європейського Союзу, адже так вони легко можуть керувати потоками міжнародних мігрантів, тому чим більше країн підпишуть такі двосторонні угоди, тим більше можливостей буде в країн-членів ЄС зменшити небажані потоки мігрантів. Тому подальше розроблення схожих документів може зменшити кількість біженців, а також допомогти рівномірному розподілу їх між країнами, адже більшість із них хоче залишитись в Німеччині чи Франції, а за рахунок перерозподілу біженці будуть розподілені і по інших країнах.

Також було створено спеціальне агентство Frontex (Європейське агентство прикордонної та берегової охорони) воно сприяє координації міграції та розвиває управління європейським кордоном відповідно до Хартії ЄС про основні права та

концепції інтегрованого управління кордонами [54]. Frontex аналізує дані про ситуацію на зовнішніх кордонах ЄС і за їх межами, чим відслідковує міграційні моделі, та визначає тенденції транскордонної злочинної діяльності. Якщо країни Європейського Союзу будуть забезпечувати якісне фінансування цієї організації чи інших, то агентства більш якісно будуть проводити оцінку вразливості та спроможності кожної держави-члена протистояти міграційним викликам на своїх зовнішніх кордонах.

Також двосторонні угоди з такими країнами, як Туреччина, Лівія та Мароко посилили боротьбу з біженцями та дали змогу розгрузити Європу в період міграційної кризи, то звісно, якщо укласти схожі договори з транзитними країнами, то це може сприяти покращенню ситуації з міграцією. Серед можливих партнерів може бути Алжир, Туніс, Молдова і як тільки відбудується Україна після війни, то також може бути частиною цієї великої програми.

О. Чернега у своєму дослідженні [55] вважає за доцільне створити певні фонди цільової підтримки держав, з яких активно мігрують люди, або тікають від війни. Звісно, якщо відбудова країн після війни буде швидкою, то біженці зможуть скоріше повернутися додому та жити в безпеці. У той же час Європейський Союз не буде потерпати від масованого напливу біженців, і це також збереже їхні кошти, адже прийом біженців вимагає певних гарантій безпеки, можливості отримувати соціальну допомогу, медичне страхування та освіту. Також економічна підтримка бідних країн, для прикладу країн Африки, також може врегулювати міграційні потоки, адже якщо в країнах буде відносно розвиватись економіка, то люди обиратимуть варіант – залишитись на батьківщині.

Ще одним викликом перед країнами ЄС є війна Росії проти України, адже вся міграційна політика яка використовувалась ними до цього була заточена під біженців з країн Близького Сходу, а саме Сирії, Ірану, Іраку та Афганістану. Також вони були готові мігрантів з Африканських країн. В основному мігрантами

до цього були чоловіки працездатного віку [56], а біженці з України – це переважно високоосвічені жінки та їх діти. А культурна близькість, наявність низьких мовних бар'єрів (особливо в сусідніх країнах) та впровадження системи тимчасового захисту скоріш за все прискорять процеси інтеграції українських біженців.

Але з огляду на те, що війна триває вже понад 8 місяців, і за найбільш позитивними прогнозами буде до літа 2023 і навіть за такого сценарію це не гарантує негайне повернення всіх біженців в Україну. Тому Європейському Союзу слід адаптуватись до нових умов та задовольняти як короткострокові, так і середньострокові потреби. Багато експертів, а також українці схильні вважати, що повернуться додому, щойно у з'являється можливість будувати безпеку в Україні.

Вплив притоку українців на європейський ринок робочої сили можна оцінити приблизно у зростанні на 0,5 % до кінця 2022 року, але слід зазначити, що цей вплив є досить нерівномірним, адже в кількох країнах це збільшення спостерігається майже на 1,9 % [57]. Звісно такий вплив приблизно вдвічі більший, ніж під час мігрантської кризи у 2015-2016 роках. Але від цього не відбудеться значного негативного впливу на зайнятість або заробітну плату для постійного населення. Тому вживати додаткових мір, щодо регулювання цього аспекту є не дуже актуальним, але в той же час не слід абсолютно відкидати таку потребу в майбутньому. Адже розвиток подій може бути непередбачуваними та можуть виявитись, що можуть бути будь-які потенційні проблеми на місцевому рівні або в конкретних професіях.

Оскільки тимчасовий механізм захисту є екстремним заходом, то майбутньому він потребує значних доопрацювань, які будуть узгоджені з середньо- та довгостроковою стратегією, а також ЄС має в майбутньому розглядати міграційні потоки як структурне явище, а не серію надзвичайних ситуацій.

Оскільки війна в Україні має значний вплив на Близький Схід і Північну Африку через те, що вся продовольча безпека даних регіонів залежить від України, а це призводить до посилення нестабільності в Європейському Союзі, адже це спричинить вже другу хвилю міграції внаслідок війни, але вже з вищезазначених регіонів. Тому політика країн-членів ЄС повинна бути спрямована на підтримку економіки країн Сходу та Африки, забезпечення їх продовольством, з іншого боку ЄС може активніше запроваджувати санкції, а також при взаємодії з ООН гарантувати безпеку продовольчим вантажам, які прямують з українських портів.

Деякі країни ЄС можуть спробувати використати свої нинішні зусилля щодо прийняття українців як виправдання а майбутньому для того, щоб не приймати біженців зі Сходу чи Африки, чи будь-яких інших регіонів, також з огляду на це вони можуть корегувати свою участь у спільній міграційній політиці [58]. Тому щоб уникнути такої ситуації Європейський Союз повинен найближчим часом розробити міграційну політику, яка враховуватиме нову світову реальність і такі розробки вже почалися.

Європейський парламент разом із постійними представниками Чехії, Швеції, Іспанії, Бельгії та Франції погодилися схвалити Пакт про міграцію та притулок до лютого 2024 року [59]. Згідно з існуючою концепцією буде існувати європейська система надання притулку. Цей законодавчий акт про міграцію має змінити сучасні квоти переселення, збільшити їх кількість, а також пропрацюють обмежувальний курс задля більш надійного захисту зовнішнього кордону ЄС для запобігання нелегальній міграції.

Усі вищезазначені заходи, щодо регулювання міграційних процесів допоможу як країнам Європейського Союзу більш якісно проводити міграційну політику пов'язану як зі звичними трудовими мігрантами та біженцями. Соціально-економічна ситуація в цих країнах буде більш стабільною та не

потерпатиме від можливих коливань. Безперечним позитивним аспектом буде і спрощення оформлення всіх документів та проходження всіх процедур, що дасть можливість мігрантам та біженцям якомога швидше влаштувати своє життя на новому місці, інтегруватися в соціум, навчатися, чи працювати та скоріше відмовитися від соціальних виплат. Основне, усі ці зусилля з реформування міграційної політики мають розроблятися на довгострокову перспективу, а також ставити права людини, на перше місце, у той же час ЄС повинен керуватися принципами ефективності розвитку та захисту біженців.

3.2. Удосконалення міграційної політики України в умовах глобалізації

Міграційна політика України не сильно піддавалась зовнішнім втручанням протягом періоду незалежності, хоча в період після Більшовицької революції та Першої світової війни велика частина населення України покинула країну, а через відсутність власної держави та уряду було важко сприймати ці потоки. Інші хвилі міграції були під час Другої Світової війни та після розпаду СРСР. А потім на початку 2000-х років почалась ціла хвиля маятникової трудової міграції через складну економічну ситуацію в країні.

Попри такі ситуації в Україні не існувало єдиної міграційної політики. М.Продан у своєму дослідженні [60] зазначає, що процес регулювання міграції відбувається під впливом лише економічних чинників. Але це є неправильною ситуацією, адже відсутність загальної державної міграційної політики призводить до величезних об'ємів трудової міграції. Можливо така ситуація складається і через відсутність спеціальної інституційної структури з управління міграційних процесів, адже Міграційна служба не може виконувати такі специфічні обов'язки.

Серед основних факторів, що впливають на міграцію є конкуренція робочої сили, рівень заробітної плати, наявність ринкової пропозиції, кваліфікація працівників. І найбільш важливими завданнями з регулювання міграції є подолання чинників негативного впливу на економіку, політичної нестабільності та розробка важелів впливу на міграційні процеси.

М.Продан [60] вважає, що прийняття певних нормативно-правових актів та програм щодо міграції зможе стримати потік мігрантів у глобальному світі. Проведення соціальної політики сприятиме покращенню стану ринку праці в Україні, а також важливо доєднуватись до різних міжнародних двосторонніх чи багатосторонніх договорів.

Для удосконалення міграційної політики можна використовувати і непрямі методи такі як формування інвестиційно-привабливого клімату, адже тоді буде стимулюватись вкладання грошей в українську економіку та буде з'являтися багато нових робочих місць для різних категорій населення. А інноваційність цих інвестицій призведе до затримання в країні інтелектуальних працівників, з вищою освітою та великим досвідом. Також вкладення коштів в інновації дозволить залучати грантові кошти від різних організацій.

О. Малиновська у книзі «Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії» [15] зазначає, що реалізацію Плану дій з лібералізації візового режиму значно вдосконалило міграційну політику України, адже під час його реалізації було доопрацьоване законодавство, а також були створені нові підзаконні акти які почали реагувати нові аспекти міжнародної трудової міграції, а також процесу реінтеграції колишніх мігрантів, які вирішили повернутися на батьківщину.

Найбільш правильним продовженням цієї діяльності є процес узгодження законів у сфері міграційної політики із іншими соціально важливих суспільних

відносин. А також створення певної організації, яка б об'єднала ці дві течії державної політики.

Якщо оцінювати регулювання міграційних процесів між Україною та ЄС, то слід зазначити, що це відбувається завдяки Угоді про асоціацію, але воно охоплює лише правові аспекти, і не дуже враховує українські національні інтереси [41]. Одним із найкращих способів регулювання міграційних потоків є синергічна дія фінансування та покращення соціально-економічного становища в державі, що забезпечить отримання державою максимальної вигоди. Адже тоді вийде подолати, або хоча б зменшити різницю між Україною та країнами-сусідами.

М. Біль у дослідженні [61] вважає, що одним із основних аспектів регулювання міграції має бути забезпечення рееміграцій населення, особливо освічених людей. В першу чергу це стосується студентів які виїжджали на навчання закордон, адже вони здобули важливі та конкурентні знання, що будуть корисні суспільству та державі в цілому. А також цей пункт є важливим для повернення висококваліфікованих співробітників міжнародних компаній, власників бізнесу, науковців та вчених. Адже у 2014 році близько 50 тисяч українських студентів обрали для навчання закордонні вищі навчальні заклади і з роками цей показник лише зростає, бо у 2019 році вже майже 78 тисяч навчались за кордоном [62]. Для університетського навчання українці, частіше за все, обирали Польщу, майже у тричі менше студентів обирали Російську Федерацію, та Німеччину, а потім Чехію, Італію, США, Австрію, Францію, Словаччину та Угорщину.

Іншим важливим аспектом в регулюванні міграційних процесів в умовах глобалізації є створення програми залучення коштів з так званого, міграційного капіталу, у створення та розвиток мікро, малого та середнього бізнесу. Такі вкладення дадуть можливість покращувати економічну ситуацію в певних

регіонах, а також будуть створені нові робочі місця, або люди будуть само зайнятими, що в результаті дозволить українцям залишатися працювати вдома.

Виклики спричинені війною з змінили також загальне бачення регулювання міграційних процесів. Адже з початку російської агресії в лютому 2022 року Україну покинуло близько 15 % населення [63]. Частково ґрунтуючись на знаннях людської поведінки, то можна зробити висновок, що значна частка українців добровільно не будуть повертатися до України, після того, як вони побудуть зручне життя у більш заможних країнах, навіть після відновлення безпеки на батьківщині. Також існує певний аспект, що після закінчення війни також буде нова хвиля міграції, через те, що чоловіки отримають дозвіл на виїзд закордон та об'єднуються зі своїми сім'ями, які вирішили не повертатися в Україну.

Навіть за найкращого сценарію розвитку люди не за хочуть повертатися в країну зі зруйнованою інфраструктурою, адже Україна потребуватиме великого відновлення. Тому основними задачами України, для врегулювання міграційних потоків є забезпечення перемоги над Російською Федерацією, повне відновлення цивільної інфраструктури та забезпечення безпеки громадян на всій території України, особливо систем протиповітряної та протиракетної оборони.

Також Україна втрачає людський капітал як кількісно, так і якісно. І це відбувається не лише через міграцію, адже щодня в Україні гинуть військові та цивільні. І якби не війна, то вони могли б працювати у різних сферах, та забезпечувати економічне зростання для країни. Очевидно, що Україна не може самостійно вирішити свої нагальні проблеми, пов'язані з падінням рівня життя та війною [64]. Але великі потоки мігрантів-біженців призводить до демографічної проблеми, яка загрожує значною дестабілізацією країни та викликає занепокоєння щодо економічної відбудови України.

Попри всі негаразди, війну, економічну нестабільність український уряд уже зараз розглядає варіанти, як повертати українців на батьківщину. І отримують

великий відклик закордоном. Адже як зазначають європейські урядовці, то за період літа 2022 року до України повернулось майже 3 мільйони громадян. Вони обрали повернутися додому та відбудувати свою країну, працювати заради її існування та конкурентоспроможності в світі. Українські біженці, які на даний момент залишаються в Європі обирають роботу та заробляють на своє життя, та не живуть за рахунок соціальних виплат, як біженці з інших країн.

Багато експертів прогнозують швидку відбудову для України та потім постійне зростання показників соціально-економічного життя, що дає можливість розраховувати на таких перебіг подій, що українські біженці, які вирішили не повертатися до України протягом 5-10 років після закінчення війни будуть прагнути повернутися, адже на батьківщині буде прекрасна можливість для якісного життя через соціально-економічний розвиток.

ВИСНОВКИ

Трудові ресурси – основа для розвитку економіки будь-якої країни, адже їх розум, навички, кваліфікація дають можливість реалізовувати плани різних компаній та спільно поставлену мету. На міграційні потоки впливають різні фактори, а саме економічні та неекономічні. Найбільш важливим в цьому списку є заробітна плата, можливість кар’єрного зростання, та ефективного використання своїх знань та навичок. І заради цього та через нерівномірність економічного розвитку різних країн світу люди вирішують переїжджати з країн що розвиваються до економічно розвинених країн світу. Також не останню роль в цьому процесі відіграють політико-правові, релігійні, етнічні, екологічні, освітньо-культурні та психологічні фактори.

Завдяки міграції відбувається перерозподіл населення працездатного віку та змінюється динаміку соціальної структури населення. Але інколи трапляються проблеми, адже потоки мігрантів спричиняють кризи. Найбільшою кризою міграції останніх років є Європейська міграційна криза, яка стала комплексною проблемою, і була сформована в результаті напливу великої кількості мігрантів, які іноді використовували нелегальні способи перетину кордону. Оскільки такі кризи обходяться досить дорого для приймаючих країн, тому слід урегулювати такі потоки ще на початку.

Також з огляду на ситуацію в Україні, можливо ЄС доведеться проводити період дії тимчасового захисту, або розробити механізм який дозволить повертатися українцям до країн ЄС, навіть після відмови від тимчасового захисту заради повернення на батьківщину. Адже ситуація в Україні залишається небезпечною через війну, обстріли Росією інфраструктури та відсутності електроенергії, водо- та теплопостачання.

Важливо, щоб усі зусилля з реформування міграційної політики розроблялись на довгострокову перспективу, і в основі них мають бути права людини та принципи ефективності розвитку та захисту біженців. А перед Україною стоїть питання відбудови країни після перемоги та забезпечення високих показників соціально-економічного життя, що дасть змогу повернути всіх біженців на батьківщину.

У результаті виконання даної кваліфікаційної роботи магістра було виконано всі завдання поставлені керівником, а саме:

- розглянута сутність та характеристика поняття «трудовий потенціал»;
- визначена сутність поняття «міграційні потоки»;
- досліджено фактори формування міграційних потоків;
- досліджено теоретичні засади формування поняття міжнародної трудової міграції;
- проаналізовано тенденції формування міжнародної трудової міграції;
- розглянуто особливості міграційної кризи в Європі, її причини;
- досліджено вплив міграційних криз на світовий ринок праці;
- вивчено особливості міграційних процесів, та їх регулювання в країнах Європейського Союзу;
- проаналізовано регулювання міграційних потоків;
- запропоновано удосконалення регулювання міграції в ЄС та Україні;
- приділено особливу увагу на вдосконалення міграційної політики України в умовах глобалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Основні напрями розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 року : Указ Президента України від 03.08.1999 р. № 958/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/958/99#Text> (дата звернення: 01.10.2022).
2. Мороз В. Система трудового потенціалу країни. *Економіка та держава*. 2009. №2. С. 107-109.
3. Рябий Є., Пуліна Г. Кавецький О. Сутність і регулювання неформальної зайнятості. *Економіка та держава*. 2005. № 8. С. 68–72
4. Онікієнко В. Методологічні питання дослідження відтворення трудових ресурсів регіону. *Зайнятість та ринок праці*. 1994. №2. С.8-14.
5. Гриньова В. М., Писаревська Г. І. Управління кадровим потенціалом підприємства: монографія. Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. 228 с.
6. Стец І. Відтворення трудового потенціалу в економіці. *Українська наука: минуле сучасне, майбутнє*. 2008. № 13. С. 118–122.
7. Мігай Н. Моніторинг ефективності використання трудового потенціалу регіону. *Молодий вчений*. 2017. № 4.4 (44.4). С. 77–81.
8. Навольська Н. Чинники впливу на формування і використання трудового потенціалу підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. №7. С. 426 – 431. URL: <http://global-national.in.ua/archive/7-2015/93.pdf> (дата звернення: 10.10.2022)
9. Білецька К. Трудовий потенціал як чинник активізації інноваційних процесів. *Ефективна економіка*. 2014. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2932> (дата звернення: 10.10.2022)

10. Лісун Я. Трудовий потенціал: теоретичні аспекти та особливості формування на мікро та макро рівнях. *Управління персоналом і економіка праці: теорія та практика*: монографія. Київ, 2014. С. 86–208.
11. Гладчак Н. В. Сутність трудового потенціалу: теоретичні основи формування дефініцій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Економіка*. 2011. Вип. 33, ч. 1. С. 79–83.
12. Масловська Л., Пивовар А. Соціально-економічна сутність і структура трудового потенціалу сільськогосподарського підприємства. *Агросвіт*. 2013. № 2. С. 11–16.
13. Glossary: Migration flow. *European Commission: Migration and Home Affairs*. 2022. URL:https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/migration-flow_en.(date of access: 10.10.2022).
14. Raymer J. Measuring flows of international migration. *IZA World of Labor*. 2017. URL: <https://wol.iza.org/uploads/articles/354/pdfs/measuring-flows-of-international-migration.pdf?v=1>(дата звернення: 10.10.2022)
15. Малиновська О. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії: монографія. Київ, 2018. 472 с.
16. Carammia M. Migration Policy Debate. *OECD/EASO*, 2018. № 16. URL:<https://www.oecd.org/els/mig/migration-policy-debate-16.pdf>.(date of access: 10.10.2022).
17. Determinants of migration flows within the EU / A. Strey et al. REMINDER p, 2018. 108 p.
18. Abel G. J., Raymer J., Guan Q. Driving factors of Asian international migration flows. *Asian Population Studies*. 2019. Vol. 15, no. 3. P. 243–265. URL: <https://doi.org/10.1080/17441730.2019.1664526> (date of access: 10.10.2022).
19. Будкін В.С. Міжнародна міграція робочої сили. *Українська дипломатична енциклопедія: у 2–х т.* Київ: Знання України, 2004. 812 с.

20. Трубич С. Міграційні процеси і зайнятість населення. *Вісник Львівського університету (Серія міжнародні відносини)*. 1999. №1. С. 398-403.
21. Кізима Т., Онищук В. Державна політика стимулювання грошових переказів трудових мігрантів: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. *Світ фінансів*. 2016. №1. С. 47–57.
22. Петюх В. М. Ринок праці: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 1999. 288 с.
23. Січко С.М. Міжнародна трудова міграція як форма міжнародних економічних відносин. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*, 2016. Вип. 10. С. 112–116. URL: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/24.pdf> (дата звернення: 10.10.2022)
24. Волоско Я. О. Міжнародна трудова міграція населення: причини виникнення та наслідки для економіки. 2015. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2088/vnulpurn20158246.pdf> (дата звернення: 10.10.2022)
25. Стаканов Р.Д. Регулювання міжнародної трудової міграції на регіональному та глобальному рівнях. *Економіка і суспільство*, 2016. №5. С. 77–82. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/5_ukr/13.pdf (дата звернення: 10.10.2022)
26. Zubiashvili T. Globalization and migration processes. *Masters International Research & Development Center*. 2017.
27. Tacoli C., Okali D. The Links Between Migration, Globalisation and Sustainable Development. *World Summit on Sustainable Development*, 2001. URL: <https://www.iied.org/sites/default/files/pdfs/migrate/11020IIED.pdf> (date of access: 17.11.2022).
28. World Migration Report 2022. UN. 2022. URL: <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022> (date of access: 17.11.2022).

29. ILO Global Estimates on International Migrant Workers Results and Methodology. *International Labour Organization*, 2021. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_808935.pdf (date of access: 17.11.2022).
30. UNHCR: Global displacement hits another record, capping decade-long rising trend. *UNHCR*, 2022. URL: <https://www.unhcr.org/news/press/2022/6/62a9d2b04/unhcr-global-displacement-hits-record-capping-decade-long-rising-trend.html> (date of access: 18.11.2022).
31. Ukraine Refugee Situation. *Operational Data Portal*. URL: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine> (date of access: 18.11.2022).
32. What is a migration crisis and how to address it integrally. *The International Organization for Migration's (IOM) UN*. URL: <https://rosanjose.iom.int/en/blogs/what-migration-crisis-and-how-address-it-integrally> (date of access: 18.11.2022).
33. Andreiko V. DEVELOPMENT OF MIGRATION PROCESSES IN EUROPE AND UKRAINE. *Scientific Herald of Uzhhorod University. Series: History*. 2019. No. 2 (41). P. 134–142. URL: [https://doi.org/10.24144/2523-4498.2\(41\).2019.185419](https://doi.org/10.24144/2523-4498.2(41).2019.185419) (date of access: 18.11.2022)
34. EUROPOL Review 2016-2017. *European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol)*. 2017. URL: <https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol-review-2016.pdf> (date of access: 18.11.2022).
35. EU-Turkey joint action plan. *European Commission*. 2022. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/de/MEMO_15_5860 (date of access: 18.11.2022).

36. Europe 2015-2016/Refugee crisis. *Shelter Projects*. 2017. URL: https://shelterprojects.org/shelterprojects2015-2016/SP15-16_A41-A42-Germany-2015-2016.pdf (date of access: 18.11.2022).
37. The European Migration Crisis / D. Dinan et al. *The European Union in Crisis*. London, 2017. P. 100–130. URL: https://doi.org/10.1057/978-1-137-60427-9_6 (date of access: 18.11.2022).
38. Regulation (EU) 2016/1953 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2016. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R1953> (date of access: 19.11.2022).
39. Valcárcel A. Out of Sight – Refugees and Migrants at the Belarus-Poland Border. *JRS*. 2022. URL: <https://jrs.net/en/news/out-of-sight-refugees-and-migrants-at-the-belarus-poland-border/> (date of access: 19.11.2022).
40. 8 things to know about the EU/Belarus border crisis. *Médecins Sans Frontières (MSF)*. , 2022. URL: <https://www.msf.org/8-things-know-about-eubelarus-border-crisis> (date of access: 19.11.2022).
41. The Ukrainian Refugee Crisis. *The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)*. 2022. URL: <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/the-ukrainian-refugee-crisis-546ed0a7/> (date of access: 19.11.2022).
42. The Ukrainian refugee crisis: important historical context for the current situation. *People in Need*. 2022. URL: <https://www.peopleinneed.net/the-ukrainian-refugee-crisis-providing-important-historical-context-for-the-current-situation-9539gp> (date of access: 19.11.2022).
43. Treaty on European Union, 29.7.1992. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11992M/TXT> (date of access: 19.11.2022).

44. Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, 10.11.1997. URL:<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11997D/TXT>(date of access: 19.11.2022).

45. Official Journal of the European Union, 17 December 2007. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ%3AC%3A2007%3A306%3ATOC> (date of access: 19.11.2022).

46. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic And Social Committee and the Committee Of The Regions: The Global Approach to Migration and Mobility, 2011. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52011DC0743> (date of access: 19.11.2022).

47. Immigration policy. *Fact Sheets on the European Union*. 2022. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/152/immigration-policy> (date of access: 19.11.2022).

48. How does the European Union regulate migration?. The European Parliamentary Research Service (EPRS). 2022. URL:<https://epthinktank.eu/2021/06/23/how-does-the-european-union-regulate-migration/> (date of access: 19.11.2022).

49. Directive 2014/66/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on the conditions of entry and residence of third-country nationals in the framework of an intra-corporate transfer. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32014L0066> (date of access: 19.11.2022).

50. Directive (EU) 2016/801 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0801&rid=5> (date of access: 19.11.2022).

51. Council Directive 2009/50/EC of 25 May 2009 on the conditions of entry and residence of third-country nationals for the purposes of highly qualified employment. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32009L0050> (date of access: 19.11.2022).

52. Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32001L0055> (date of access: 19.11.2022).

53. Саракуца М., Пілюк С. Правове регулювання боротьби з нелегальною міграцією в ЄС у сучасних умовах. Альманах міжнародного права: Актуальні проблеми міжнародного права. 2020. Вип. 23. С. 37–45.

54. Who we are. Frontex. 2022. URL: <https://frontex.europa.eu/about-frontex/who-we-are/origin-tasks/> (date of access: 26.11.2022).

55. Чернега О., Яковенко Ю. МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄС: ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ ТА МЕХАНІЗМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ. *Economy and Society*. 2020. № 22. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-12> (дата звернення: 26.11.2022).

56. Bird N., Amaglobeli D. Policies to Address the Refugee Crisis in Europe Related to Russia's Invasion of Ukraine. IMF. 2022.

57. The potential contribution of Ukrainian refugees to the labour force in European host countries. The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). 2022. URL: <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/the-potential-contribution-of-ukrainian-refugees-to-the-labour-force-in-european-host-countries-e88a6a55/> (date of access: 26.11.2022).

58. Movement to action: How Russia's war on Ukraine could reshape EU migration policy. The European Council on Foreign Relations (ECFR). 2022. URL:

<https://ecfr.eu/article/movement-to-action-how-russias-war-on-ukraine-could-reshape-eu-migration-policy/> (date of access: 26.11.2022).

59. Migration reform to be approved by 2024, say parliament leaders and diplomats. Euroactiv. 2022. URL: <https://www.euractiv.com/section/politics/news/migration-reform-to-be-approved-by-2024-say-parliament-leaders-and-diplomats/> (date of access: 26.11.2022).

60. Продан М. Удосконалення міграційної політики України у контексті підписання Угоди про асоціацію України та ЄС. Вінниця, 2020. 94 с.

61. Міграція в умовах трансформації регіональних ринків праці України: механізми регулювання. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. ред. У. Я. Садова. Львів, 2019. 263 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20190006.pdf> (дата звернення: 26.11.2022)

62. The Ukrainian Study Abroad Market. Educationfair.nl. 2022. URL: <https://www.educationfair.nl/market-reports/europe/ukraine/> 1. (date of access: 26.11.2022).

63. Dadush U., Weil P. Will Ukraine's refugees go home?. Policy Contribution. 2022. Issue №16/22. URL: <https://www.bruegel.org/sites/default/files/2022-09/PC%2016%202022.pdf> (date of access: 26.11.2022).

64. Gulina O. West or East: The (Un)Predictable Choice of Ukrainian Migrants. Kennan Cable. 2022. №31. URL: <https://www.wilsoncenter.org/publication/kennan-cable-no-31-west-or-east-the-unpredictable-choice-ukrainian-migrants> (date of access: 26.11.2022).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А SUMMARY

Popovchenko A. L. Migration flows in the EU countries and their impact on the regional labor potential formation - Master's qualification paper. Sumy State University, Sumy, 2022.

The qualifying master's work is entirely focused on the bachelor's work focuses on the study of migration and migration flows in Ukraine and the countries of the European Union, namely international labor migration. Special attention is paid to studying the factors that caused the migration crisis in Europe and ways to overcome it and regulate all legal and illegal flows of migrants. The work also analyzes the impact of the Russian war against Ukraine on migration processes in Europe and the mechanisms of their regulation. Also, a significant part of the study is devoted to regulatory and other forms of regulation. It also indicates which improvement methods should be used by EU member states and Ukraine governments.

Keywords: migration, migration flows, labor potential, labor migration, international labor migration, migration policy, migration crisis, volumes of migration.

АНОТАЦІЯ

Поповченко А.Л. Міграційні потоки в країнах ЄС та їх вплив на формування трудового потенціалу регіону. – Кваліфікаційна магістерська робота. Сумський державний університет, Суми, 2022.

Кваліфікаційна магістерська робота повністю сфокусована на бакалаврська робота фокусується на дослідженні міграції та міграційних потоків в Україні та країнах Європейського Союзу, а саме міжнародній трудовій міграції. Особливу увагу приділено вивченню факторів, що спричинили міграційну кризу в Європі, та

шляхи її подолання та регулювання всіх законних та нелегальних потоків мігрантів. Також в роботі аналізується вплив російської війни проти України на міграційні процеси в Європі та механізми їх регулювання. Також нормативно-правовому та іншим форми регулювання присвячено значну частину дослідження, а також вказано які методи удосконаленнях слід використовувати урядам держав членів ЄС та України.

Ключові слова: міграція, міграційні потоки, трудовий потенціал, трудова міграція, міжнародна трудова міграція, міграційна політика, міграційна криза, обсяги міграції.